

APRABIMAS IBWALNIJIMO KOWOS NŪ 1812 IKKI 1815: ANT ATSIMINNIMO KARŽYGIEMS IR TĒWIBKES PRIETELIEMS

Ruth Leiserowitz

Pateiktame perspausdintame veikle apie 1812–1815 metų išlaisvinimo karus vaizduojami epizodai, priskirtini Napoleono karų epochai. Tai buvo lig tol nepatirto teritorinio masto karai – Europos karai. Be to, jie buvo kitokio pobūdžio, tai buvo „tautiniai karai“, kuriuose kovėsi masinės armijos. Pasikeitęs kariavimo būdas atsiliepė ir civilinėms Europos visuomenėms, nes reikalavo daug savanorių. Karo veteranai, grįžę į visus civilinės visuomenės sluoksnius, dar ne vieną dešimtmetį aplinkiniams pasakojo prisiminimus. Tad karo patirtis ilgai buvo aktuali plačiajai visuomenei. Didžiąja dalimi tai buvo asmeninių epizodų tradicija, paprasti piliečiai dažniausiai nelabai suprasdavo istorijos visumą ir politinį kontekstą. Bėgant metams, didžiųjų karvedžių, pavyzdžiui, Blücherio ar Yorcko, pavardės vis dar būdavo prisimenamos, tačiau jų nuveiktų darbų atmintis akivaizdžiai grimzdo į užmarštį. Anoniminis rašinio autorius norėjo šiai aplinkybei pasipriešinti (žr. Pratarbę). Taigi jis pateikia išsilaisvinimo karų aprašymus. Taip įvardijami visi karai, vykę tarp Napoleono Prancūzijos ir Vidurio Europos valstybių. Tačiau prieštaraudamas šiai įprastai cezūrai autorius vaizduoja jau 1812 metus. Tam tikra prasme tai labai suprantama, kadangi Napoleono žygis į Rusiją su didžiąja 600 000 kareivių armija buvo gigantiška nesėkmė, ir šis šimtmečio įvykis įėjo į plačiąją atmintį. Autorius trumpai užsimena apie Tauragės sutarties sudarymą 1812 m. gruodžio 30 d. – paliaubas tarp Prūsijos ir Rusijos kariuomenių, davusias esmingą impulsą vėlesniems išsilaisvinimo karams (p. 21).

1813 m. pavasarį naujosios sąjungininkės Prūsija, Rusija ir Švedija sutarė prieš Napoleoną taikyti naują strategiją, kuri viršūnę pasiekė Tautų mūšyje prie Leipcigo 1813 m. spalio mėnesį, kai Napoleonas ir jo kariuomenė buvo visiškai sutriuškinti. Paskui iširo pronapoleoniška Reino sąjunga. Vėliau, 1814 m., prasidėjo žiemos kampanija, kuriai baigiantis Napoleonas atsisakė sosto ir buvo sudaryta Paryžiaus taika. Tačiau Napoleonas dar grįžo į karo areną. 1815 m. būta jo „šimto dienų valdymo“. Sąjungininkų (*Belle Alliance*) kariuomenė, vadovaujama generolo Wellingtono, kurioje kovojo ir Prūsijos daliniai, vadovaujami generolo Gebhardo Leberechto von Blücherio, Vaterlo mūšyje vienu ypu padarė galą Napoleono mėginimams sugrįžti (p. 55). Pavaizdavęs visą mūšį, autorius didžiausią dėmesį skiria daugybei kovinių pozicijų ir mūšio išsidėstymui (p. 44). Siekdamas gyviau pavaizduoti situaciją, jis kartais pasakoja siužetus apie garsias asmenybes, pavyzdžiui, pateikdamas generolo Augusto Neidhardto von Gneisenau žodžius, nors nėra patvirtinta, ar tos citatos iš tiesų autentiškos.

Šiame rašinyje iš tiesų kalbama apie išsivadavimo karus, tačiau trūksta įvairių momentų, nacionalinių akcentų. Pavyzdžiui, neminimas toks svarbus ir esminis poveikis Prūsijai turėjęs karaliaus Friedricho Wilhelmo III atsisaukimas, pavadintas „Į mano tautą“, pasirodęs 1813 m. kovo 17 d. (p. 22). Dėmesio nesulaukė ir Vokietijos Sąjungos priešistorė bei Lützowo savanorių korpuso įkūrimas. Tad kyla įtarimas, kad autorių labiau domina tarptautiniai politiniai ir kariniai dariniai, o ne

nacionaliniai interesai. Autorius mokėjo Prūsijos lietuvių kalbą, tad turėjo būti kilęs iš Rytprūsių regiono, tačiau jis vengia bet kokio gimtojo regiono konteksto, kurį būtų galėjęs pateikti išties ne vienoje vietoje: pvz., kalbėdamas apie Napoleono kariuomenės žygį 1812 m. arba apie Tauragės sutartį, o kur dar priešistorė, apie kurią visiškai neužsimenama. Skaitytojas veltui ieškos ir asmeninių sąlyčio taškų. Tad susidaro įspūdis, kad nors laisvės karai autorių ir labai domina, tačiau jis pats asmeniškai kovose nedalyvavo. Taigi panašu, kad autorius savo veikalą parašė iš įvairios perskaitytos lektūros įspūdžių, tačiau šaltinių jis neįvardija.

Vienas šio kūrinio egzempliorius prieš dvejus metus buvo atrastas Valstybinės vokiečių bibliotekos Berlyne fonduose. Nepaisant intensyvių pastangų, nepavyko rasti jokios informacijos apie patį autorių. Nepavyko nustatyti ir publikavimo metų. Tačiau galima manyti, kad tomelis buvo išleistas maždaug XIX a. 4-ojo dešimtmečio pabaigoje, kai dar buvo gyvi tiesioginiai liudininkai, tačiau konkretus tų įvykių prisiminimas jau buvo smarkiai prigesęs (žr. Pratarbę). Dėl šių faktų istorinė veikalo reikšmė vertintina menkai, tačiau kalbos istorijos atžvilgiu jis išties vertingas, kadangi tėra labai nedaug to laikotarpio rašytinių paminklų Prūsijos lietuvių kalba aktualiomis to meto temomis.

Leitv. 1812
1812
Leitv. 1812
1812
1812

Aprašimas

Įskaitinimo Kovos,

nū

1812 ir 1815.

Ant Atsiminimo Karžigiems

ir

Leviškes Prieteliems.

Įilžeje.

Ant Kaštės Knigininko Urbat.

Vietuvininkai!

Sūs dār atsimenāt tō Gzēso, kaij jūs Ber-
ginnei svētimo Plešifko buvote, kaij Fran-
cūšai i jūsu pakajingās Gzētras isīvērje, lūg
Nāzbainintai, ne tiktai jūsu Turta ir ezešpka
Palāima isīpleše, bet ir jūsu Baitus, Brō-
tus, Gentiš ir Prieteliūs nužuddē. Dāug jūsu
dār ilki šios Dēndē Skaudējimūs annō trī-
dno Gzēso jaučja.

Kiti jūsu pātis su sāvo Kīnu ir Syla
priēš annūs Plešifkus kovōdami Leviške ir
sāvo Mylimūs apginti procavōšos. Dār dāug
jū yra, tji garbingu Karžigiu, kurie Ras-
stoje Gzālki kentējo arba prie Leipcik ar Baa-
terloo nepergalešini kaij Ma stovējo, norint
Tūtstancēi ugningu Rasēi jiemš Smērti i
Klēs šjōve. Tie mūsū Garbinamo labbai
vērti, nēs be jū Pagalbos mēs smacāiminko
Napoleono Dāggōs wiffi būtum prapōše. To-
del Baitū-Baitai te girrie tūs, kurie sāvo
Gyvasli per mēnka laife, Karātu ir Leviške
Vedōj regōdami: bet Baitū-Baitai ir te gei-
džia ir te jēšto jiemš lūguš pastoti.

Dabbar jūs zinnote, dēl tō aš gei-
dziau, jumš sias knygeles i Rankas dōti.
Wōkezei jau fennei daugerēpu Aprāšimu tōš
Kovos tur, alle jūs nei jōfi Kaiškelī sāvo Kāt-
boje apie tai skaityti ne gālistē. Tie tarp jūsu,
kurie svētimus Miestuā ir Jēmēs priēš Ra-

poleono Būfka Karūnami, perkelāvo, ne tik-
tai jū Bārdus užmiršta, bet ir wišį jū išpen-
teri Bārgai jiems jo ilgiaus, jo daugiaus iš At-
minties prapola; o kad ir Blūkeri bei Yorli
ir Bolkū-Balkū minnawōs, sie tik' nezinōs,
tā annie ne užmirštini Karžigēi ištāišt. Tie
ne žinōs, kōtius didžius Bārgūs jū Sēn-
tewei išfentējo ir kaip jie ant Diewo ir sū-
wo slōwno mimetino Biespaties Karālaus
Priclaus Būfkaus III. nusistūfėdami tōki Dārbā
išprōwijo, apie kurri Swietē dār niekādōs ne
buwo girdētā, ir tomi ne išfālbāmā Gārbē
ir amžinā Palāimā sāv užspēlmē. Tie girdēs,
kāip Vōns Diews paslėidūsūs Išlėpēlius ko-
rāvōj ir tomi savēšpi trāukia, kāip jis Nyl-
ste sūrīšā Neklāusanczi, ikki tōl jis pas-
gērinā. Tie išmānys, kad ir macniausis Pā-
spūtēlis Kūfscziāusōjō Mānōjē yra ir jis
jām prišāuf: „Tiki siczōn tāv parēiti lēidau,
alle toliāns ne!“

Imkit tovel siūs Lāipfelius, pāsākofit iš
tū sāvō Myliniems Kūbikiems, kā jūs mātē,
kentiēj ir dārē esāt; graudēntit jōs, anniems
nesmertiēniems Karžigiems prištygti ir Turtā
ir Gywāsti su gerā Bāte už Diewa, Karāli
ir Tėwīškē statiti, kad Neprietēlei tās aul-
scziāusēs Gerybēs paveršiti geidžia.

Kad wišį tokie Karžigēi paslōtu, tāi wē-
lijā iš Szirdiēs ir mēlōžia nu Dōno Diewo

Kaštytojis.

— 2 —

Napoleons rōds Pusse Milšōno Jālnēriū i Spā-
nia bei Portugal buwo išpūntes, pittas Jēmēs
pērgatēti, rōds Gywātininkai anū Jēmju Pulkais
prieš jį pasfēle; Wellingtons. su 30,000 Eng-
lānderū jiems prišōjo. Bet be Rūssu Kāro war-
gu jie būtu atšigyne, kadangi Wellingtons pirma
ne galējo daug gēlbeti, tōl Napoleons Māmōn
traukti liepe, sāvō Tėwīškē nu Susiwienijūsu ap-
fausta, gēlbeti. Pradžioje Mēto 1812 Napoleons
dār ant Būrfāus sāvō Māciēs stowējo. Su Des-
reikēs, Prūsais bei daugiausēms wōkecziū Jēmēs
susiwiēnijēs, su Dānemarkēis, Szwēdais, Lūrkais
Pakājuje, dumōjo jis, ar su Geru ar su Swolltu
Sicoru Aleksāber priwērtēti, Pakāju su jom dar-
ēiti. Mānding Napoleons dumōjo, iš Rūssu Jē-
mēs per Persū Jēmē i Kfā bei India traukti,
Ponyste Englando ezon išpūstē ir pitta Jēmē, nu
wišiu kitiu nupjāudams, su Bādbu yweikti. Rāssi
jis tōm Szkiu ir Jēmē Kina wādināma, 250 Mil-
šōnu Gywātininkū turincziā, butu pērgatējēs.

Kad apdumōji, tā Napoleons jau ištāištē bu-
wo; tāi lengwei wiertit gali, kad jis ir ta ne-
swietīškā Apšēmima būtu išprōwijēs, nēs kas tai
būtu galējēs pirma mistiti, kad jām tokie Dāiktāi
i Kēla parēs, kurrie annā jō Apšēmimma supū-
išō. Mēs tūs arcziaus apšiwēsim.

Kad Napoleons didēi kytēs ir minnētins Wyr-
buwēs, kōjnās žinno, nēs kāip jis šēip būtu gal-
tējēs ant tōrio Lūlo Žmōni ponawōti, tōkiūs di-
džius Dāiktus išprōwiti? Tō Neprietēlei pātis
toktai ir tabda išpaglino, kāip jis nu Sicorauš
Sōsto numētās, sugātās, ant atšōlntos Sāltōs
nugabētās, ezon apdabōtas ir palāidōtas buwo.
Jis patš iš Rūssu Jēmēs bēgbanis, sāvō Prie-
telēmō Bārfāwōj, kurrie jį apgatējo, tāre: Kē-
las nu Būrfāines žmōgīškos Palāimos ikki Dūre-
nystēs tiktai wiens žingntēs yra. — Napoleons
Išmintis per Diewo aukštēdūę Išminti i Diekā pa-
wirto; nēša kad jis ne apšōmōjēs su Rūssais
Kāra pradējo, ne galim wiertit. Tiktai Kibbirk-
stis nu jō pirmo Gūlūkio ir Māžumas iie žū-
nomu, Smertēlūtemō uždeigtū Pānūt būtu rei-
kēje, tāi jis būtu pagāt žmōgīškā Išmānīmā Ponu
Swieto pasfōjēs, kad ir kōjkaip jō Prišpūntikai
gyntēsi. Prādžia Mēto 1812 mēs apdumōsim

— 3 —

Napoleono Draug: Kareiwjis, Bernadotte, bu-
wo Szwēdu Kronprinčas ir jō Prietelis. Bet
jis sāvō bisenže Karalyste už wišį mylētō ir Pa-
kājuje. je palaiminga padarit norējo. Nu wišiu
Karātu gārbintās, jis tō ir wertas pasfoti meitijo,
bet ir su Napoleonu susipykti ne norējo. Szis
su jom dervējo, nu Englando bei jo Prieteliu at-
šitrāukti ir su jom prieš Rūssus susiwieniti, jām
didbi Stūkti Rūssu Jēmēs žabēdānis. „Nš —
tāre jis — eisu ant Moskawos ir sutruškisiu wišiu
Rūssu Māci; tu su 30,000 Wyrū trāukis tiesōg
ant St. Pētersburg. Tūrkās karāuja su Rūssais,
jis māt 100,000 Wyrū žabējo: teip mēs tur-
rime laimēti!“ — Alle Karl Joann, atšiu nog
tōrio Wplaus, gerriāus Žmōni Szirdiēs su Ma-
lōne, ne kāip Jēmēs su Kfāsta apgatēti norēdams,
su wiesjyba Szirdje Aleksāderui wišlab pranese
ir su jom prieš annā wišiu Neprieteli susiwienijō.

Tamme Tārpe Napoleons mažniū 6 Mēnēsius
gerriāus Szēsō prapulse, Szwēdu Pagālbōs be-
lāuktams. Be tō jis būtu pusē Mēta pirma Szit-
tūnoj ir be Klapātos i Moskawa itrukes, ka-
dangi Rūssu Jālnērei dār sabū atšiu buwo. O
kad ir jis Miesas sudēgintās būtu tāpēs, jis
lengwei būtu už Sawōsus rūpinti arba i Pēter-
burg trāukti galējēs. Tēip Napoleons pirma Mē-

ganda nóg savo Prietelio sulauke, o antra jām Lūrfai pagatāvijo. Eziu Baldons ant Ruffu inirpēs su Prancūfais susivieniti kettino. Bet Ruffu Ciecorus toktai sugāpšinti ne wenge, anām primindams, kaip Napóleons i Egipto Ėime iputdams jau ji smatkei išgāndinēs, o ir dabbar wissa Europa apgalēdams, gallāusei ir jō Karaloste ipāpšifēs. Sultonō Mamud tūi izurēdams, su Ruffais greitai Pakāju padāre, ir teip gallējo dabbar 80,000 Ruffu Prancūfams priēfais trāukti, ir dār Ežesu pas Berezina r. atšifāfino, Napóleono Māci, 100,000 Wyrū biddele, nu Ežācjo, Sniego ir Bābō stipna, i Pēnta futrušfinti. Teip Napóleons, dwēju savo Prieteliu prasfōtas, ganna ipšigāndo, alle jo Snirpims niela ne mācājo, kabāngi gerriāusās Ežāsas, tām? Mette karāuti, buwo prabēges. Jō Siltukio Ėwaigzde buwo ant Āmžiaus nuflēdūsi, ir rōds jām būtu veitēje Diewo Rānka ipšpājinti.

Napóleons nei jōfi, kitta Priejasti ne turējo, priēf Ruffus karāuti, kaip tā, kab pū Ciecorus jām priēfijōs, Engenderams savo Baudeniūs uždruāusti ir teip savo pačju Kupegyste ir Pačjima sugāpšinti, kabāngi Engenderai dāug Lawdru ip Ruffos Ežpimis perfigabēn. Wāifkui Prūsos ir Lēntos be rēfāt Napóleons Ruffu Ciecoru grau-

savo Wāifkūs be dirbant ir niela nu Kāro ne jinnant. Ciecorus patšai ne norējo wieriti, kab Napóleons be jokios Priejasties su jōm karāuses ir teip būug Aukstancziu jām pawieritu Dūšu i Prāpulti iwēfēs. Kaip Aleksanderis tai ištūrē, prišaurē jis Sawiensiens: „Ruffai, jūfū Biera, Teuofke ir Wainybe yra Pawojume. Tūfū Ciecorus patš jūmīs wēs ir Pōns Diews tū forawōs, kūrē Pakāju lauzia. Kōt wiens Neprietelis mišū Teuofkej, apš savo Kārda ne padēfu!

Genbrōlus Barklai be Tolly potam Ruffams tā Mōda dāwē: Pabarykim wissa Ėime nu Nēmuna itki Dina pušta. Pufēzia te rittas annā Werfniē, kūrē inēs dabbar dār ne gālim giuti. Bet jō toliāus ji nu savo Srowēs atšitōlina; jō stipnefne ji pašōja. Mēs bet kas Diena dibdin augšime, o kab mēs tabda su wissa Macē ant nuwārgufo Neprietelais wirsim, tūi jis kaip Veitai išbultēs.“ Tōle Mōdā Ciecorui labāl patiffo ir jis paliepe toktai ištaititi ir Ėatnerams i Driffa trāuktis.

Napoleotis rōds numāne, kab Prūsai jām nei jōfi Gēra wēfija, todel jis sius Ėalnērus po Wabzija Genbrōlaus Macdonald štate ir jām pawēljo. i Ėurtauda nujtūdukt ir Ėigawa apgilti. Kōmēt Prūsai pagāt Napóleono girtā Ėytrima pō

dēno, jō Mōru pajōdōti ir jō Prietelystes atšiminti; bet Aleksanderis, ant Diewo ir savo wiernu Pabōnu nufitkēdams, jām atšakfōino: „Tary manēs bei tarwēs ne gāt toliāus Prietelyste būti, kōtu savo Wāifka ip Prūsū bei Lēntu Karalystēs ne būfi išwēdēs, ir māno Mubezjus cypfifēs, kab māno Ėmōnēs savo Ėimrēje pakagingai gywentu.“

Ėi mattit! šauke Napóleons (22. Juni) Pergaiti kalb kaip Pergaletrojē; Ruffai nōr kārō, todel jie ir te prapōla tamme. Tomi jis su 420,000 Pēsiminku, 60,000 Rāitelu, 1194 Ėaninēmō Ruffams Ummāru priēfais trāuktēs. Ėitē ne matyfa, wiffokiu Ėemesininku, Dāktaru, Ėawōntafiu, Wējūnu ir tulerōpu Rytū pašūi trāuktēs. Ėalnēru Wyriausēs Napóleons Karātu Wēspālu Ėrōnūnu, Karātu Neapet, Ėojākim Mūrat, Karātu Ėtātes, Eugen teipjū Genbrōlius Bertier, Dawoufi, Rey, Augereau, Funot, Victor, Wēffiereš, Dudnot, Macdonald, Moncey, St. Cyr, Ėepēwre ir Mortier — wiffi Ėunigafēzei — buwo ipšates. Lēntūs wēdē Pōnatowškys. Wien Ėārdu 80,000 W. ir 160 Ėanūnu buwo. Su wiffais Pagābinintāis buwo 680,500 Dūšiu ir 176,800 Ėektū. Tōki Wāifka dār Ėwiets ne buwo reggēfēs.

25. Juniu Prancūfai prie Kāuno per Nēmūna perējo, Ėywātūninkams tō Kāmpō pakagingai

oštru Ėjweizdējūmu bebūdami nepriwāle nei Ėjatt, Bāda ir kitūs Wargūs kentāi, kūrē dibdijū Wāifka prawjo, bet Yorkis gallējo savo 25,000 ipšrinktu Wyrū su Ruffais suvieniti ir tāipo Ėpšwālnijimo Kāra pradēti, kurfai Napóleono Ėrābas pašōjo.

Ruffu Wāifkas priēf Napóleona buwo 150,000 W., kabāngi 80,000 dār su Ėilwēks bei Werfais kowōjo. Ėns Wāifkas, i dwi Dāli idalitās, Ėaurinis po Wabzija Barklai, o pietinis po Wabzija Wagnation frowējo. Ežis Genbrōlius 25,000 Wyrū po Wabzija Ėormafow, Ėrtel bei Ėalken Ėimej Wolinie palikēs jiemē paliepe Napóleona ip Ėšpakalio giūnditi. Ežiam rōds Wāimē uzejjo, kaip jis mātē savo Wāifka pištoje Ėimej wiffokū Wēba kenziant ir kaip Ėutega sutirpstant; kaip Ruffai, o daugiaufi Wlatowēs su savo Ėasōkais, jām ne rettat kruwina Diena patāife, bet nu pufē Kēlo sugryšit, jam rōdēs Ėēda, gerriaus jis butu i wējma Māfī Ėleksanderi suspāudes ir Pakāju pagat jo Mōra daryti priwertēs. Su Mace ir Ėydrumū wiffab, tā jām i Kēla parējo, vergaitēti paprātes, jis kaip āklas Prāpulezui priēfais bēgo, nei atšfwiitgēt ne norēdams.

Dabbar Prietelystes Wāifkas nu Ėupes Dina itki i Ėuifš tu ištāfo, kūrē kaip Ėwis ant Pa-

pvorvimo vedamod, savo Apsekimė anna Giraus bei. Garbės Sobinga Apmonita sėke; jis patė tā Baisa išgirdes jokiē. Kiēno tas Balsas buvo, galite atninti, jis teipo skambėjo:

„Dabūsit! Atbaritit Aka! Ne dyvifitės mūsū Atgai-krankimo! — Jūs pažystat Ruffus ir žinot, kad jie ne bėga. La Abina parėis, kurroj jie Mūsi prėims, o tabda ne Gėfas bus, jums Nāmōn bėgti. Gryfkit Nāmōn! Ne kowōkit iē glaus už nėsifōtinanti. Garbės Gōba tōkio Pōno, kurfat Pakōsaus ne nōr, bet su Gywafczju wiernu Žmonai jābzja. Gryfkit Nāmōn! — Krba jei jis nōrktė Prybegā ir Šplātkima prėimti, tai Ruffu Karalyfje jums tā prifūlo! — Bet Dangus patf rōdēs Ipminti ir Szlōd. Smėtō; Apgalētojo ap-tembines, Mācl tō sūtrufkinti. Kurri jis per Rpl- fte pafkēdustu ir išelepustu Žmonai buvo iſfiru- kēs ir dabbar toktai iſtāfēs. Kad Napōleons su ſāwo Smarkumu ir ſēl i Mōdbu Kfos būtu nus- ſklāfines, tal ir czōn jis būtu Rappus rādes. Jis toktai iſmanydams nu ſāwo būno Apſiemino ne lēdo. Xepfi Ciecorus Kefānderiē i Szāruwū ir Ginklus wābbino su ſekanczēs Jōbzjēs; „Neprie- telus mītu Rubzjūs pėrzengē. Iſpūfifjims mūsū Kēmes, Iſgafifjilms mūsū Karalyfēs ir Warba iſ Swiēro — tai jō Mōras. Su nereggēta Szlā

jis toktai pradėjo; prito jis Prietelyſte rōds ant Liejuwo, alle Melabbuma Szirdije neſōja. Kel- kites! māno Wiernēci Europoj ir Kfoje, taifykite- tes prief ſi Newidōna! Suſtrinkit, ſiwenta Kryju ſāwo Szirdije ir Gēlęzi Rankoj, ir nei jokia Ma- eis jūmis ne pėrgalēs.“ Potam Ciecorus i Mōs- kawa nuāzēs Wāzmyczjoje ant Kēu parſklāupes Diewo melbē uę ſāwo Žmonēs ir Ėmēs; ir ſāwo aufſęjauſus Waldonus ſuwābbines; numāne jo Žittējima iſſipitōſenti. Pōnyſte Moſkawa wiena 100,000 Wyrū ant ſāwo Kaplōs ſtaiti apſieme, o ſitta Paweifſas wiſſos Pōnyſtēs, Mielai ir Kiemai ſēk. Pōnai ir Wirai, Edelmanai, Wy- reſniejei, Remefininkai ir aufſtai Mokſti, jauni ir ſenni, Ginklus ſugrēbe. Kittēſitta kaip Brokē mīzdam, nei wiens ne gebe Garbēs, Jībējimo arba Pēno; wiſſi tiktai uę Mēle bei Wiernybe Diewui, Kunigalkſęzi ir Tawifſkēi. Szimtai ir Luſkanczē, pēſti, ir raiti arba wāzioti Kōjni Kēti i Sāima kākinos, teip linſmi, kaip kad i Gēſni ne i Smērti eina. Kas drange eiti ne gal- tējo; rlypino uę Ginklus bei Iſplātkimā Iſtraukus; ſuju. Kas Ginklu ne ſugrēbe, tme Szrōkē Bākē diſu, Kirwi, Dāgi t. t. Raſtoſpſin Žmonēs Moſkowoj tāre: „Nuwertit Szakēs ir padurkit! tus ne kwieſtus Swēcjus; kurrie jus ſutrypti

tēta; todel ſkubbinkites pitm jū. Diews bei Kef- ſānderis teſt juſu Wurnoj ir Mijie!“

Tamie Tārpe Wagation ir Barktai arti Miefso Smolensē ſuſiwienije, 130,000 Jānērū turrējo. Napōleons ſāwo Wāſkai pas Witepſk per nieſ- kākamūs Wargus Puſęzjoje ir kaſbienifklus Mu- ſklus nuwargintam 10 Dienu Iſſejimui dāwe, jeib naujōs Sylos gāutu, Smolensē atimti ir tieſog i Moſkawa trāuktis. Ate Kormāſſow bei Ka- menſky i Bēnkus iplūdami pas Kordyn Salfams dibbēi kākſtā Diena padāre. Kas ne per kārda pōle, su Gendrōtu Klengel Ruffu ſugauti tāpe. Per wēlai Meyniet i Pagālba atſklātkio, ir jis su Ruſſais ſmarkei beſigrumbams daug Sawāju pa- liko. Bet dār dibbēſnis Mūſis Napōleono Uz- pakali pas Poloc rādoſi. Czōn norējo Dubnot per Ruſſu Gile perſibranti ir tieſog i Peterſburg rāuktis; alle Wittgenſtein ſu Umārū Dēſine jō Szāti iſſklāide ir jis patē ſurōnitas Gendrōlui St. Cyr Wābzja padot turrejo. Szis Kōwa iſ naujo pradējēs, ne galējo Ruſſu Mūrus pajub- dinti ir ne ſēkē jos, jiems ant Peterſburg-ſlukai trānkantis.

Dabbar Napōleons su ſāwo Wāſka ant Smo- lensē ſinkai kākinos, ſitta Miefka i ſāwo Rankas gāuti; alle ir czōn dāug Kruāju tekkējo, ir Kru-

wōms Kawōnai Prancūju bei su jeis Suſiwieni- juſu pas Mūrus gullējo, per kuruſ Mūrat ir Mey ſaw Kēti i Miefka tāſe, Napōleoni wiſſus 3 Kiltus per Uppe Dnepr Gwoltu atēmūs ir ſu- arbzjus. Waiſus Rappōjims Miefte rōboſi. Kul- ſtas Kōras ir Mūras, nu kurtin Kulōs ant Ne- prieteliu lte ſjo, dāwe Napōleons su Kānūnems i Grunta ſuſāūditi ir wiſſa Miefka iſpūfiliti. Bar- klay su Sawāſkēs i Moſkawa trānkēs ir Korp jo Uypakali dengē. Ny Smolensē tiktai Mēnis bei Akmeni Kruwa te liko. Napōleons toktai pamātes, iſtāre: „Kl kab jis Miefkas ne būtu ſubēgintas ir jō Lōbis iſpūfittas, māno Wāſſkas būtu pilna Iſplātkima turrējes. Miefadōs Kāras teip neſwietifkai wōſtas. Szittie Ruſſai ſāwo Ėmē kaip Newidōna iſpūfifija!“ — Napōleons yrie Smo- lensē wien 10 Gendrōtu pamette; miſſik pagal ta wiſſa jo Iſklāda.

Kēlas i Moſkawa buvo gātaws, bet Perga- lectojei ſlowējo iſalke Puſęzjoje, o trys Wāſſkai Ruſſu grumyde jiems iſ Pryſakē, du iſ Uſpa- kato. Szlaures Ėiema arlinos. Uggōnis bei Sz- rōniti ne turrejo Wāſalpos, Swēitkejei Drabuju bei Pāpēno, Arkci buvo be Szlōs. Tēip ſkub- binōs ans Padukelēs wiſſi toktaus. Jis nuwābe ſāwo nuāūdusius Jānērū, kurriems gēftas Pte-

šims Smolenskoje prapūle, su naujais Pajadėjimais: „Iš Kremi jus Rūsians ir wissam Swietui Prifāsimus dėst. Ne reggetas Gerybes jus czōn rāstīt ir geras Dienas už ši menka Wārgā turredami, raslkaznei ir linksmāi gywēsti!“ — Tami jās Keifencjus wēl pasipyrinno, kad wēl katy Awis ji sike. Prje Walentino bet turrejo wēl su Rūsiais imtisi. Czōn Key, Sumor, Darwouf, Mātat, Eugen rado Rūsūs po Walbzja Korp Princō nu Wārttemberg bei Zutškow ir Kurpow; 90,000 Prancūsū kowōjo prieš 40,000 Rūsū ir ne galėjo šius pergaleti. Wišfi Kellei buvo su Kawōnais bei Kēleis Prancūsū apbengti. Wišfi Eigonis bei Euronit, Kurie atgal pasifiko, pōle Kasōkams i Raggus, Kurie jiems Mielafirdingyste išpōbdami jōs Smerczjo bemelbziant, nužubde.

Wakijūs su Kūrtais, nu kurio Napōleons ne buvo sapnawēs, 80,000 Rūsū po Walbzja Kutusow nu Donau Nammon trāukti lēdo. Jie išspylete 1. Septbr. ant Kutštimo pas Kiema Wōrobino, ant Wiefketo per Mosaisk i Moskawa wēdanczjo. Prifakij buvo Eygumas su Dabōms ir Giratims; Widduri bei Dēpine Pusse bēuge Kaluga i Uppelis, o kaire Kiems Semenowka. Ant Kairės buvo didbi Szancai sumēsti ir su Kaimems apdeigti; Eygumas Prifakio buvo i Pus-

Wāšfui. — Sāule 7. Septbr. tary tamfū Wygliu jōs kruwinos Jēmes juwelge. „Zai Sāule nu Kusferik!“ — tārē Napōleons — dabbar, Balmēri, Musfis, kurio jus teip geldēt, prifārtino. Jis pasibāigē, pagal jūsi Mōra. Jis mums geras Dienas ir weik i Xewifke sugryti dōs. Wāifū-Wāifai jus pagius ir tarē: D ir tās buvo didbij' Musijje prie Moskawas!“

Nešwielisikas Mūšis dabbar prasidėjo, nu kurio Napōleons patē sākē: tofia Rāzbajyste dar ne mātēs. — Kutusowēs išpōjūnēs, Moskawa gēlbet bitinai ne galima ēsant, trāuktēs i Kaluga, pitta perjegnota Jēmes Kāmpa Wēšifkams ušginti ir i Pagāiba Attraufenczjōs Sawōfus pabrūtinti.

Napōleons ir jō Wāšfka tilkėjōs dabbar jau Gāla wissu Nepagādu pribēge. Alle kōs Špāstis i Wišfi Kiemai ir Miesai ant ju Kēlu jerpėjo; pas degancze Wili Kōstoppin rādo Kōta su tom Urašū: „Sjittas Butts, Kurreme ikkispōt wienū Jmōnēs gywēno, ne tur Rāzbaininkū Gywenima dōti!“ — Wišfi Gywatinkai Girōfē su Ginklais, wišfi Turtai šallin gabenti arba sugaipinti.

Kutusowēs dar žygi sūwo Wāšfa pakelē: „Gywatinkai Moskawas su sūwo Lōbjēis ir Jōpōskais išstraukē: Miesas czōn yra; Kur Gywatinkai vāndasi. Moskawa dabbar Pusyne ir weikei tikl Kaimenu Krūwa būs. Neprietelēi mislija, Mos-

czja pawirtēs, Zawai nupjauti, Girēs nukirkos, Kiemai subėginti, jēs Neprietelis tožy Bāda ir Rūsū Kulkas pajūsi galētū. Penktā Septbr. Napōleons Petumis czōn atfiskāno ir stāgei ant Rūsū mušti paliepe. Bet šie i sūwo Szancus išlindē, wōs galėjo atšgiuti. Dabbar ir Ponia-towskūi su Kēnkais pertrauliant, Prancūsai iš naujo Rūsūs twēre ir su jēs teip arti susijējo, kad šauti ne galēdami, kūtēkitta nudurti turrejo. Wišfi šwiejūs Pulkai abbeju ta kruwina Dāba atnaujino. Keturis kartus Wagratiō ta Szanca pamētēs, ji wišfi wēl atgawo. Galāusei wādbino Kutusowēs ji šallin, nēs Prancūsai ji wrangel, ganna buvo ušmōkēje. „Kas iš sūwo Batafōno pasloje?“ kāufe Napōleons wiena sūwo Wyrefnuju. „Wiefspatie jie wišfi gul Szance!“ atšliepe jis. — Zai buvo tikl Prābzja Kowōs.

Pōlō Napōleons rōdēs būtu kaire Pusse apšautēs, kad Zutškow bei Marlow ir Kulkos jam tai ne būtu ušgine, jēs ikki tamfios Maktis sūwo Puskus artyn wārē ir Liepšios iš dēgencziū Kiemu bei ugningu Rasūi Lamshbe apšwiete, ir Kausims Euronitu bei Dejāwims Mirštancziū tarp Wicjo, bei diddyjo Lytaus baišēi škambėjo. Zai tjo per Rūsū Eilēs prāzilēs Kutusowēs su sūwo Gendrōlēs bei Kunigāis ir kalbėjo smārkei sūwo

kawoj Rūsūa pergaleti, alle jiems Kāpinēs paslōs. Wišfi Aleksandero Pabōnai pasfēle Neprietelus išgaipinti; su Diewo Padėjimu nei wienē jū per Rubėju ne sugryš.“

Krubnai Napōleons i Moskawa itrāukē. Szis didis Miesas lyg išmirēs rōdēt. Nei wienē ne atėjo, jī šweikinti, ir teip jēs turrejo, kaip Wāg-gis itrāukti. Bet Kostoppin wisskems Gywatinkams buvo isākēs: „Inkit Ginklus' prieš Neprietelēi, kurfai Karatyste išpušiti, Utorus pargrāuti tytoja. Wišfka apierawofit, Turtas ir Garbē, Valāima ir Walmshbe yra ant Prapōlma. Darykit kaip Gywatinkai Saragosas. Jie gerriaus sawe ir Turta patēs subėgino, užōt Werginei šwētiniū Pōnu buwē.“

Penktōkta Septbr. 1812 itrāukē itāšfki Jānērēi i Miesā, kaip tā pācze Wdyna tamfūs Duimai widdūje Mieso pakilo. Wišfkie Kawōrai Europōs bei Afios pēskējo, nēs Kupczysēs Buttas buvo ušfēdeges, ir nog Pajioro tōs Lēpšios Dāngus parādōjāwō. Nytui išaukštant, dēge jau wišfōs Kāmpōs. Dibžiam Wējui bepucjant Liepšina per wišfūs Kāmpus laikydami, Wills ir Wāžnyczias prāfjo. Szurpulei per Kūna tjo dēgirdint Wrašfėjima Dre ir Jēmes Padrebėjima Mirams bei Wārpnicjōis de grūwānt. Al kōs

Išgastis, koks Baismus! Čion kankins Šip-
nisiu bėgančios Butose, tén Šauklins Bedniju,
kurie nu Kiepnos bėgdami Neprietelams i Kan-
tas' pėla; Dusaujims Mirštanciu, Szukavims
Girtu, Iwengejims Krltu ir Kėšmas wissokiu
Sawju aplink bėganču ir Czepšlins Lawonu
bėganču, — Māršas, Išgastis, Ražbajyste, Iš-
pūšijimas ir Prapolimas wissos Wietose: 'tai bu-
wo Moskawa, kaip Napóleons itrankė. Kėstėnės
Dienas bėge ji ir dewini Desimtdātei Wiestu nu
Lėmes' prapėle.

Swieto Pergaletojai bžaugesi, kad jie kūr ne
kur i bėgančios Kelnores istlauždami Māzuma
Mėšimmo rādo; bet ká tai gėlėjo tiems, kurie
atgál traukdamies' šawo Kāutus panešt ne galėjo?
Mātem jės wissokiomis Grozydems apskabbinus,
kaip Katarai, Kāimukai, Persai, Woskrai apsi-
dėngė, peralkė ir smytū tarp Dalkiu ir Wetenū
beginėjant ir Dėnos jėskant.

Napóleons rāge Kutufowui ir jam su melin-
gais Bėdžies' Pakaju sūtė. 'Kū jės jām atsaky-
binė: „Nu Pakajans' jót ne gál kalbėta būti, koi
wienš Prancūšas ant Rusiu Kėmes' šlow. Karas
Rusiams dar tikl' dabbar prafėdėjo.“

Per wėlai Napóleons Kutufowu' subrėditas nu-
kimāne. 'Ezjaurei Wincingerode', prie Zwet ir
Klin

Ballin mēte ir Kāulus tukšanczės nugāpėsu Kr-
ktiu apgrāuze. Kankines ir Wejimai ant Kėlo pa-
fistiko, ir Zukšanczius Szaltis bei diddis Sniegš
ant Kėlo pākāstė. Nu tó Czėšo didžjauša Dalls
Wāško be Walžios ir Dawādo Kāšoku šėn ir
tėn kaip Iweris warinėjami Szaltije atliko.

Vrie Wiašma Rusiai Pulka Prancūsu rāde
jės išplābe. Eugen bėgo su šawo Italieneris
per Dusowczina i Witepsk, Dawoušt bei Ney su
Prancūšais, Badenercis, Württembergercis per Do-
rogobuš ir Dnepr; alle Platowš ju Zukšanczius
padāres, bāng Kanunu atėme ir kitta Dāš Bėgan-
ču prie Jarowu pawjės, i wės užpātusi Uppelė
Woks nuskambino. Szauklins tū, kurie per Lėda
bėgdami ilūjo, Wildejims Wejimi ir Kanūni, kurie
su Žmonėms ir Krlkais nog šlėdāus Kranto i Uppė
nusiřito, Kankins Moteru ir Waiktū, kurie Pur-
wose i tarp Lėddū nusklimpo, Szukaujims Kāšoku
ir Traikšmas Kanūnu — Szirbis kratos tó nu-
šlėdāwimo, kašgat ji išpāsařoti! — Szimts Kanūnu
Wosai Pimūngu, Sidābro ir Rusio Rykai, Mol-
lawėnės, biāngus Drabužet ir wissokias Gerybės
gulsėjo ant Sniego. 'Kai buvo Gālas Eugen bei
jo Italieneru.

Dawoušt jau buvo Dalyka Sawūsu per Dnepr
perfelbinies, kaip Wlorabewicz ji užpėle ir su Drlow

Klin, šlowėjo ir Kėla i Petersburg ušgyne, Pietu
Pussej Kutufowš patš Wakta lāle ir Prancūšams
ant Szrādo galėjo. 'Wbūdu lefenczius Pulkus
išsušdami, wissus ant Moskawas Wietos bādō-
jantlems Neprietelams gabėnanczius Wejimus,
dāwe atimti. Wōs Pulkėis Iřalkustu Wāško
iřtėti iřėjo, toju Rusiu sugauti tāpe. 'Lej Wėda
Moskawoj kas Diena didžiū rjo. Wėša siypustu
Krltu skantāsu Kāšinu pastėjo.

Wōs nedėliu sklādūs Szaltis Prancūšus pri-
werte, šiltėšne Wietu pas Dina bei Dneper jėskėti:
alle Kutufowš jiemš 50,000 iřtėktu Bānėru po
Benningšen ir 10 Regimentu Kāšoku prišpāis at-
santes, prwerte jės i Wėdynt begi ir dāng Kan-
nūnu ir wissokiu Dalkiu palikti. Napóleons patš
18. Ktoberi Kalty iš Moskawas' bėbėgdāmsu
wissais Wejimais, Moterams ir Wāškais, šawo.
Bānėriams prišauktė: „Dabbar aš jus Žiemawot
webdu. 'Sei Rusius' rāšim, musim jės; o jei ne,
tai dar gerriaus jėms.“ — 'Bet jis ne tikl' Ku-
tufowa, jės ir Platowa su 20 Regimentais Kāšoku
rādo, ir teip jam ne Wiera buwo, bėngius Stā-
lus jėskėti, jės trreje ne nuwėdāms išpūstū Kė-
lu per Smolensk' šintki ir dar kas Wdžna' su Ka-
šokais, Woskrais ir Katarais grūntis. 'Wubādėje
Prancūšai šawo Wėšlins' panešt ne wāšobami,

bei Dawybow 400 Wejimu su Iřlākimu, 200
Sawju ir 1000 Krltu jam ateme.

Napóleons Smolenskoj laukė Dubinot bei Wē-
tor, kurie Wagāšbos iš Lėnkū pargabenti turėjo;
alle jie buwo nu Iřpītšagow, Wornassow bei Witt-
genstein su didže Iřkada atgál nuwariti, ir anšai
Swieto Pergaletojš per wėlai peršlėdži, Rusiu
i Zabangus i wėstas, nės šie norėjo jām Wėriřimā
per Dina užginti ir ji su jō likušeis Bānėrcis
sugauti. 'Šis tobėl šlūbbinūs, pīrma per Weresina
perėiti; alle kaip jām czōn nuslėdāwe, tai išpāsařot,
wissai ne galima, nėša Szlėrbis plyřta, kad to at-
simenu. 'Šis šawo daugiausis Wejimus ir Dalktus
patš subėginti dāwe, ir Wiestu Smolensk' su Wāraku
i Dra patėkbint norėjo, kōkai bešjām Platowš uš-
gyne. 'Vrie Weresinas Rusiai šlowėdami bėgan-
czius Prancūšus ne prieteliškai pašweikino. 'Daug
Zukšanczu nusfendo, Atkams sulūštanti, Uppėje
kitti Wālořė nusklimpo sušāto. 'Per 100,000 Pran-
cūsu czōn šawo Wėrāba rādo arba sugauti tāpe.
Napóleons subwenijo wissus likusis Wyrtaufosus,
nōg jāwo 60,000 Kaitėliu wōs 600 Wyrū, dāwe
jėms Wārba, „šwentas Pulkas“ ir ju Wbidurije
jės i Wju Kāklins' iřlindės ju feis wōs ne wōs
pabėgo. 'Bet Wėšlinski, wōs pašwilk' begālėdami,
wš Pulkais Rusiu juđbiti arba sutrypti tāpe ir

ju Karvėnai Krėmėms gūlėjo, tēp, kad tòm Kelu ne galima buvo kėlkauti.

Napóleons su kėleis sàvo Prieteliu i Szlajes iškėbėdė lėkte sėte per Bėlna i Baršawa, per Szesfinge i Salsus, kur Priekėlus August Begunus prieme ir jiems gėlufinga Kelone i Parija wėlėjo. Napóleonui pabėgus, wišči Gendrólei ir Wyrėsnėjai jė Parėksta sėbdami, Sawósus paliko ir iškėkė, kurie dabbar brėjosis Wabzjos Gėntus nog sawės mėbdami skubbinos, Ruffu Kubėjus pribėgti, ir šie jės kaip Awis pirm sawės wàre. Daug jė uėmigo Sniege ir nielab ne pabudbo, kiti iškė Bado pabúte ebe sàvo numėrusus Brėkųs, arba parwėrto kaip Musfėkės iškė Pawargimo ir atkėkė, kiti pšėšėd kitiškėtam Drabužus nu Kėno, sawoji priėš Szalti apšėdėgti norėdami.

Pakėjui galėaus 9. Decbr. i Bėlna itraukė, geibe tėjėn atšėgawinti. Krėmėms brėwesi i i Wėksta; wiens kitta numuėzdams ar sutrypdams, kojnas norėjo pėrma iškėwerkti ir sàvo Bada wambėti. Ašė stai! Ruffu Kaitėlei po Kšaplic, Sėslawin ir Kanfai jės pawije; daug jė sutripe, nuėudbe ar fugàwo. Kurie jė iškėkė galėėjo, tie per Kowna ir Mėmuna skubbinos, bet ir tėjėn pafėlktė ne galėėjo, nės Ruffai pė Erloiw bei Kubasew jės wbdami, 7 Gendrólus, Szimtus Wyrėsnėjai,

Dabbar Kowna Susėbraugawojusiu Mėte 1813 prašėdėjo. Szittie buvo Prėšai, Ruffai, Englenberei bei Szwėdai; kiti Wbėkėjai dār ne galėėjo Galwa pakėkti, kadanjė jė Spaubėjas jiems per arti buvo. Tiktai Kanigalkėstis Karl nu Wėklenburg—Strelc — Žėwas mišu minnėtinos Karalėnos Louise — Kėša Neprieteliu pirmjauš nog jė atšėkė ir Susiwienėjusėms prėšėbraugawojė.

Ruffai jau pas Dber bei Eibe smarėei su Prancėsis musėšė, kurie šaigėi susėrinke buvo, kaip Priekėlus Wėllus III. wištus sàvo Padonus i Kowa waddėno: 100,000 Žaunujū jau buvo iškėmohyti ir iškė wišči Kampu ir wišči Kėmėnė, tēp seni kaip Jaunė — ne rettai ir Motėu bei Mergu — Puskai su gerra Wale susėrinke, swėtėma Junga nukratiti. Wišči Wytal nu 17 iki 35 Mėta Gėntus nėsti mošėnos — sennėjai prie Landweru primušti, kitiški Gėntu ne tūwėdami, Dykėlus gàwo, tr tie, kurie per 35 Mėttus škate ir Nammej pašėkė, prie Landšturmo prėklauše.

Szwėdu Kronprincas su 25,000 atraukėš, su Prėšais susiwienėjė ir nė tiktai Prancėsis nu Bėrlino atkėkė, bet ir su sàvo Šėmincė Susėbraugawojusėms dāug Gėro iškėkė ir dēkto ne tiktai sàvo Szėjo, bet ir Waišė Waišėi wėrtai gārbinamās.

20,000 Žalnėru ir dėbėi Eytwėkla wišči Kuro uėpšėšė. Napóleons tėjėn sàvo iškėse Kāuba, wištas iškė dėgancjos Moskawos ir kėttur iškėpšėstas Szerybes ir 5 Mėllionus Pranku gatawėi Pėmėngėi buwo Sniege pašėkti tūrėjės.

Pafėkėus, 13. Decbr. sugrėjo nu 600,000 i Žuniu per Mėmuna Šprāntufujū ir nu 100,000 pašėkėi parėjusiu Žalnėru wos 20,000 Bėdnėi tom paczu Kėlu. Daugiaušėi tėjėditi Garbu Regimentai tiktai 20 Wyrū tūrėjė. Krys Regimentai ant wienu Szlaju Kėmip tūrėjė.

Makdonalds bet su sàvo 7000 Prancėsisu ir jām padotais Prėšais dabbar nóg Wėttgenšteinu bei Pawlucėi spāustas, skubbinos i Karalducu nukakti ir Yorkui palėpe, jo ušpakali bėngti. Bet šie sàvo Wėrnosus iškėkėti norėdams ir jām dēta Špāsta iškėmanydams, 30. Decbr. wienuam Malune prie Lauraggės su Diebėš susėkėbejė ir Ruffu Swėtibysėi pašėdare su wištais Sawdėis: Per tāt wišči Wbėkėjai dāugėšė; jie numāne, Ššwalnėjima iškė Prancėsisu Pancėju prėštarėnant. Ruffai ir Prėšai, kurus Napóleons Wylus peršėkėš buwo, wėl brotėškai susiwienėjė.

Žėpo pašėbalge Napóleono Karas Ruffoj, ne dāug iškėlaus, kaip pušė Mėro trukėš.

Žėpo šlowėjo Prėšu Bėmėje per 300,000 Karėjėju, gatawėi, Prancėsisu iškė Wbėkėju Bėmės iškė warriti. Bet Napóleons annėpis Kėno bewėkė nāuja Māci nu 350,000 Galwu ir dar pušė tiek Pagalbinėku suwàre, ir iškė Spānėis 60,000 bei iškė Škėlės 45,000 sutauke.

Prėšu Karalus Sawósus i 3 Dālis idalijo ir Bėkėriui, Yorkui ir Wėltowui Wabzja padare.

7000 po Kettėborn, Szernitšew ir Dėrnberg 2. April Lėnėburgkije Gendrólu Morand apgalėjė.

Antras Mėšis buvo prie Mōkėn priėš Ltāstenerius. Gendrólei Worfėll, Wėttgenštein, Wėltow, York bei Dppen jės Kāubkėi suplakė ir 1000 fugàwe, kėttus iškė i Magdeburg nugujė.

Spandawa Kėstocq bei Lāmen 26. April iškėwalnijo. Antra Mėšijė prie Groš—Gėršen Prėšat, Ruffai ir Englenberei Neprietėklamās dāug Mėkos padare.

Kad Napóleons ir antra tiek Žalnėriu tūrėjė, tai tik Wėttgenšteinė jė twerti lėpe, ir iškė Kėmu Staršėdel, Groš—Gėršen; Kana bei Raja iškė warriti kėttino. Bėkėris su pėrma Lėnie Prancėsisu Karres šakėro ir i Groš—Gėršen atgal wàre. Princas Leopoldė nu Ešsu Bėmės pėrma kowėdams, ne norėjė trauktėš, pakol tas Kėmės iškėwalnėtas, bet Kulkos tropitās sàvo Kėnjie pabaigė. Ir York

Es antra kintė i ugni vėsdams, po keturiu Abinu Neprietėsus iš annu Kiemu pravāre. Ule Na-
poleon's toktai mattibams, stalgei i Pagalba at-
tes Wegonzius nu sāvō Gārdū su Kanūnems
atgal' warrtibams fr Raja' wēl atgāves nu Prūsū
Gārdū bei Rūssū wēl tāpe išwarritās. Dabbar
rōdosi bibdis Kraujo Prasėjims. Nu 1000 Gārdū-
Segeu 800 paslūtko. Tōstaus! tostaus! hauk
Cieten, tas Kiemō tur mūsū būti, tōl wicēd
Wyrō yra. Drens su sāvō Oriēnabierais wistab
sumina. Tāu Wākars rāndasi, o Napoleon's dār
wist' šwēlejus Pūlksus atwāro. Ekkuseji nu dau-
geropu. Batalionu susiwienija, ruffiskū, prussiskū
ir englandreiskū Wyrēniejei su Rārdū Rankoje
brodīskai wist' lengtin kowōja ir wistūš Kiemūš
wēl atgāina. Wittgensteins, Princ Wārtemberg
ir Wlengingerobe i Prancūsu kātre Szāli, tā su-
jubbtina. Tāl atšifubina Eugen su 30,000 Sta-
keneru iš Wersenburg ir nauja kōwa prasidėjus,
tiktai tamst' Raktis šē gāt pabāigti.

Kadangi wolkęju Kunigaikšcei dār wist'
bijōs, Susiwienijusems prisidragawōti, šie tur-
rejo uš Gibes trauktis, pasidrusint norėdami ir
prie Baiten apšioje; daug Pagalbininku gāwo.
Tēp jau ir Šakū Genbrōtus Elemanu su jeis
susiwtentjo. Kū Napoleon's šieis priesais tjo,

ir 20. Mai Mūšis prasidėjo. Anta Diena Du-
binot ir Makdonald Princ Wārtemberg bei Mi-
radewits Šanose twēre, bet kruwinoms Gatwōms
atšitrūkt turrejo. Potam Kriwōs Prancūsu nog
Ney ir Lauriston padūktintos su nepaškātomoms
Kanūnems i bešina Pusse pota ir Barclay bei Kūlks
prawatidami Glemer-Malunfalnei bei Kiema Prei-
tic igāuna Dabbar Widduris Susiwienijusu bib-
džioj Bedoj, nēs Neprietelis jam ant Sprādo
gul; alle Rōder bei Kūlks su Gārbais jam su
Sturnu wēl Preitic atimma. Napoleon's tojau
Soult ant Wlūkere suņcia ir Pūlksai rittasi Kal-
nais ant Kreckwic, kab ir Uos Sprees paskam-
bėjo, wisti Kiemai aplinkui bēge. Nemacija, kab
Rūssū Kanūnes Smerti suņcia, Pārako ir Kulku
ne tebdami, tur wisti atgalōn trauktis. Napole-
ons beš sāvō Kanūnes prie Malšwic bei Wofan-
wic sukātes, ant Widdurio grāuja, ir Wlūkeri
nu Kreckwic išk i Wursen nuwāro. Dabbar Na-
poleon's džagesti mistibams Susiwienijusū su Des-
reiku Rūbėju nupjāuses ir potām lengwēl prary-
ses; alle šie jō Klāsa išmanpōdami, išk i Szweida-
nie i Szlesinge patagingai atgal trauktes. Dži-
rocs, Napoleono bibdžiausas Prietelus rōds bānde,
su sāvō raudonais Wfais prie Keifenbōk jōs
twerti, alle Smerti ir Špūštijina sāvō graju

Jainėru panegė. Nu tō Szēso Prancūsal rōds bi-
jōjos, Susiwienijusems artintis; išk Maisons prie
Kinau jōs užlabbtino, bet i šakies Mifni Malūns
prie Wandmannsdōrp ušidėge; senais Wlūkeris
czōn buwo Cieten su 3000 Raitelu paslėpēs Gir-
roje, kurie su Uraa! i Prancūsu Karrees iškito,
300 ir 11 Kanūnu sugāwo ir 3000 i Smerti
junte. Karjigis Prūsū — Dolps — czōn pasl-
tikto. Wiens prussiskū Kūrasicu Leitmonas sāvō
Arklis negalėdams pravarriti su aštriu Karro kiro,
kursai dabbar iš Škandeljno su Sykiu i Prancūsu
Karree išpōko. Bet šis Karjigis be jōšio Špagoczio
Wyrāusi papjowēs, tōl aplink sawe kiro, tōl titti jam
paslūi antšifubindami, wistūš Prancūsus iutrype.

Wissi lengwos Rattelēi Lūtcar, Kolomb, Waiso-
row, Princ Wiron ir Czernitšew Napoleon's Wpalkalije
lakšioje ir Grōmatas, užpėstas Kanūnes ir Napo-
leono Wāiskui gābėnama Waisa pagāwo ir ne rektai
Neprietelus balsei išgāndino, ir dāgu ju sugāwo.

Tam Szēse Dubinot su 30,000 i Lūka par-
traukdams, norėjo i Berlina iššwērsiti. Ule Wl-
tow's su 10,000 Landweru jam priesais traukė ir
ji smarčēi suplėdēs, priwerte i Lorgaiva trauktis.

Nu 4. Juni tāpe Kāras apšlabbtas ir išk
17 August Wāiskas išeitis gāwo. Destreiku Cie-
corus tal buwo ištāisēs, Pakājus gēsdams. Bet

tamme Lārpe kōjnas Wāldōns su wissa Sylā ant
dār bēdesulos Kowōs pristāisė. Dabbar Ciecorus
Prane werte sāvō ženta sukābėta Pakāju užšifūpti
ir grunzbe Susiwienijusems prisidragawōtis, jei
jis toktai ne baryses. Bet su tōm jis Napoleon's
išk pūtkino, kurs mistlijo, 150,000 Neprietelu dāuglūs
ji ne išaugysė. D tam jō Priesijimui mēs ir uže-
kawōti gālim išwālnijima iš Pāncju tō Newidono.

Tēp Kšesimo Szēsas Wāiskui paslėnge ir Kō-
wa atnaujinta tāpe. Ant 150 Mūšiu nu Szau-
res bei Ryt:Jurū išk abriatiskūju stowėjo Milt-
onas Karjigiu Mūšiu gatawi pries kitekitta.
Susidragawosustu buwo 500,000 ir 430,000 Fran-
cūsu bei jū Pagalbininku. Mūsū Wāisko buwo
3 Dālis: prie Berlino pō Wābzija Karl Joann,
Szlesinge prie Kacbal pō Wlūkerū ir prie Prāg
pō Wābzija Szarenberg. Tēp Napoleon's apšau-
stas kaip Wradinij gullejo; bet jis procawōjos, su
wienū Karta Wlūkeri ir Karl Joann suplakams,
Berlina atimti ir Kēsi i Lēnūs ādbara pabaryti,
o priegtam ir Destreikus išgānditi. Toktai išpōdit
wērjēsi Dubinot su 90,000 ant Karl Joann, sāvō
buwusi Prieteli Bernadotti Dawoušt artinos
tom Sykiu su 30,000. Kitti 140,000 pō Wlūrat,
Latour, Metier, Marmont, Makdonald, Lauriston
Ney, Wāhdamme, Sebastian ir Pōntafowōs pō

Napoleono Batdzia turrejo Būtkeri išgaipinti; bet šis toktai numanydams su Snelſenau atſitraukęs uę Upru ir Peſtungu Eſleſingės.

Ie ſiaures Baiflas prie Berlino priſidaboję. Apinę Potsdam wiſſas Lauks aptvines ir tiktai wiens Kėlas nu Trebbin buvo kėlauti galimas, ant kurio Dubinot partraukę, miſlėdams, eęon Bėiſta raſſis, jis ant padėritu Szancu ſauti pagėwo, alle tōmi priſigėubines, jis i 2 Myles attolinta Berlina 23. Auguſt kėkinos ir antra Dyta jau eęonai itraukti meifſio ir igus Eſes Bejimu jau Pleſima uękėuti tykojo. Bertrand prie Blantepel ant kaives, Dubinot prie Landsdorp ant beſines Pruiſu Puſes, o Meynier Umaru ant jū Widdurio hėowės ir tōmi Lauencien nu kėtu nu-pjowe, ir Baſarui priſtartinant ir Eytui Crowems begant, Mleſtas Berlins iſi Tiesos didęioj Beboje buvo. Alle Bėlowės toktai matydams, ſaigėi apſimma, Kiema Groſ-Beeren ſu Gwoltu atinti ir tomė Kėla i Berlinę Reprietekams uę-ęrauſti. Karl Joann toktai wėlſdams Maluna prie Kulsdorp ſenkui bōda uędeęti, ir Dcendorp, Dietriks, Bėlow, Princ Dmburg, Kėmen bei Krap Umaru ant Reprieteku gult eiti norineęu uępōla, ir kabangė deſ didęio Eytas Pėrakas ne nor deęti, ſu Wagnitė jos nuduria arba ſu Pėicj-

foms uęmuſa. Krapto Pullas Kiema ateme Dėrkėte ſu Peſtininkais bei Krėgi ſu Kaitelėis jos rods wėl atgal wėryti norėjo, bet Worſtel bei Dypen jiems tai uęgynė ir wiſſus iſkėlaide. Dar Saſai Pranciſams i Pagėlba parėjo, alle ir jiems tas paſ Paſweikiminas teko. Dubinot tai iſtyres, i Korgau bei Wittenberg kėkinos, ir nu Ezer-niſew, Krosowſky, Ewewſtern, Drurk bei Elwig paſybetas, dang Dyku, Kaninu, Piningu ir Balnėru paifkėi turrejo, Antra Diena 8000 ſugautu Pranciſu ir 60 Kaninems i Berlina itraukiant, Gwatininkai ſu wiſiokeis Atgawinimais Iſgelbetojems prieſais atėjo. Tai wiens per kėta wė-jeſi, Suronitus ſelpėi. Koęnas norėjo jos i ſa-wo Ramus priinti. Wiſſiems bet Parėiſkos Prin-ceſſes ſu gerru Paweifla, pirma tjo.

Gerard tō Eęėu ſu ſėwo Pulku Dubinot pri-ſtot norėdams iſki Eubnic atſipainojo, alle jō Bė- da iſtyres, Galwatrukęei atgalōn bėgo; bet Ezer-niſew ſu ſėwo Kaſokais ir Trępelb ſu Landwe-rais jām Kėli uękėjo, nu Marwic, Kiekebuſ, Groll-mann, Lawiere bei Eęiſpėn padėrutinti jōs ſmar-kei ſuplake ir 3500 ſu dang Kaninems ſugėwo.

Davouſt, kurſai ir i Berlina ſintiki kėtino, ſutiko palekei Lūtow, Wegeſal nu Eęille Uſarais, kurrie jam tiek Apmaudo padėre, kab jis i Mleſta Eęwe-

rin iſſindes, gerriams ponawōti norėjo, alle ir eęon Pakėjams ne gėwo. Eęon paſtikko du wie-ſibu Jaunilakęu — Theodor Kōrner bei Udenberg — 26. Auguſt. Teip Eęiaures Bėiſſas Na-poleonā Apſemima ſudėrke.

Būtkeris Kėru atſinaujinus Mey, Makdonald, Marriont, Lauriſon bei Sebaſiani priſpėudes iſk annapūs Wōber nuwėre. Bet Napoleons ſu 140,000 paſ Ewenberg paręjes, jė ſumęſti ir po-tam i Deſtreitėi trauktis kėtino; alle kaip jis iſ-tyre, Suſwienijęsu iſi Bōnu ant Dresden trau-klantis, jis Mey, Marimont, Mortler, Mėrat bei Latour Būtkeri iſgaipint palepėdams, ſu ſėwo Gėrdais paſ Elbe ſtroſijōs.

Nu 24. iſki 28. iſwieno ſkėudęei tyjo ir dau-ęiaufei Laukai aptwine buvo. Pranciſai tō ne atbōdami, pagal ſėwo Pōnė Palieyima, ant Bėi-kerio wėrſtėis pagėuna, kėrs Sawiemſiems pri-ſdau: „Bėiſkai, ſendien dus karſta; būkit wertė Pruiſai!“ 26. Auguſt po Vietu ant 3 Siegoraus Męſis praſėba paſ Katcaſ. Reprietekai Widdurſ — York bei Langeron — priſpaudęia, bet ſie atſitraukėdami, jos artyn wiſioja. Toktai pa-tito ſenam Būtkerui, Saſken pol i Pranciſu kėire Puſe, Kaninēs nog Kuſſtomo paſ Tribewic ſpėauję Ugnė ir wėreęia jōs i Reifſe bei i Katcaſ.

Makdonald bei Lauriſon babbar jō daugėaus ant Widdurio wėręias; bet Druſ, Karl nu Meklen-burg, Uenerdein ſu Kolbems jos uęmuſa. Trys Eęwadronos Kietuwos Dragilnu pō Batdzia Bė- low Męgtoj i Pranciſu Uępakali trauklas ir Snelſenau tojau wiſſus Ruſſus bei Pruiſu Kėi- telus ſuwabbines Padurnu ant Prieſininku jōja. „Paſot, paſot! marſ, marſ!“ paſkamba ir ſu „Urta!“ 8000 Kaitelu prieſ kėtis kėta yntęta. Mei Wertainis Abinōs ne praicin, jau Prieſininkai wiens per kėta iſtraukti ſlubinas; alle kėitai nu Crowes paneſti. Kōks Eęankims! Kōks Suir-rims! Kōks iſgaifkė! — Wiema Datis Karbu pra-pola, antra Kaninu ir Bejimu Dauboj ſumin-ęziota, treęcia Wandenli prapola ir tik wōs Mė- jūms ſėwo Gwawit paneſti galęjo. 29. Auguſt Pėitob prie Ewenberg ne gerriams ejo. D. Lau-riſtona Kapejwic jau 27. Auguſt prie Gotberg buvo ſmaggei ſuręjes ir tam 1400 nuęubdes arba ſugėwes. Teip Eęleſinge nu Pranciſu eęyſta pa-ſtojo. 103 Kaninēs, 18,000 ſugauturu ir bėbėi Pleſimma Muſiſkei buvo laimęje

Būtkeris deſawojo Karęigiams uę ju Pagėlba ir Iſtriwōjima ir wiſſi iſi Eęlebes gėbėbami: „Lawe, Diewe, garbinam!“ Kėkęia uſaji laupſinti ne miręejo.

Dabbar dabofim, kaip Baiskui Bdmu žemeje, pas kurį Napoleons teip greitai nusikalko, tiklofi. Susivienijusieji nu kalni ant Dresden lin-
kai 22. August traukiesi ir teipo Napoleona kaip i Bradin sugauti norėjo. Šau apgultu Mieska ypaczei Luc, Simpsen, Benczet, Nestor bei Sznei-
ber su Desfreikeis ir Cleten bei Fogow su Prūsais didei dangino ir Szancus perlyje buvo, kaip Napoleons 26. August su 80,000 is Miesko jos apnikto. Ypaczei Desfreikeriams po Szwarzenberg balsei tjo. Wisji turejo atgal trauktis, Moreatt, Napoleono Priesbils, Turs is Amerikos buvo pargryzes, anna pergaltet gelbeti, Halle Cicoraus Meksandero, su jomi kalbedams, tape nusautas. Kad Napoleons belei tu bjauriu keltu butu gal-
jes Susivienijusius perfekinet, tai jie jo butu mluneje. Bet jis Padukeli Wandamme jau pir-
ma su 40,000 buvo i Bdmus isfintes; jeib Su-
sivienijusiem i Uzakali lysbams, jiems prie Ldpz
lic Keli uzkotu ir jos Kalnose suspraudes isgal-
sintu. Alle ir Szwarzenberg teipiau klubbinos i
Bdmus nukalti. Tamme Larpe Napoleons is-
tyres, kaip jo Baiskui prie Grof-Beren bei
Kacba gabijosi, Maziuna Balmes ygawo.

Wandamme prie Nollendorp i Bdmus isga-
wes sawo Kela ant Ldpzic imti norbdams, rado
rado

Grwoj Ostermann, Tolfoi su 6000 ruffisku
Gardu, kurie bui Dieni smarku Neprieteli atkaike,
itkifol Konstantins su 2000 Kaitetu jam i Pagalba
atejo. Prisi Karalus matydamo Kowa te mazo
Pulkelio priesi toli Antweka, sumte Liff su wienu
Dragunu Regimentu Desfreikeru gelbeti, tar-
dams: „Jis matot, kokioj Bdoj musu Baiskas
yra; jei Neprietelus Ruffus is to sawo Kelo prie
Kulm ismetta, tai jis dar siendien iff Ldpzic nu-
kanka ir wisji Kalnosa tja Balmerei su wisju labbu
Bidoje yra. Gelbekit gitta Weba nukreipti!“ —
Dabbar Desfreikei Ruffams gelbedami, su Galkin
Diebiti, Jermalow, Knorring ir Djernmann,
kurs wienu Kanka jau buvo pametes, Pranciskus
Pakezei randantis iff Karwic nuwawe ir keli ju
anna nu kaires Puffes apyje. 30. August Wan-
damme nu Kulm iffi Neudorp isfipietes laufe
Marmon, St. Cyr bei Mortier ant Pagalbos
attraukiant ir Muzi pradeto. Kollorebo, Biantk
ir kiti Pranciskus apsaute buvo. Knorring nu
Neudorp iffi Kulm jos nuwawe. Kollorebo nu
Streiffan su Kartatfims jo Szall sidrafte. Et-
moni su Essen Dmberg Usarais Pefinintus is
Luffig iff Kdugwawo mugujo. Wiloradewitfi
nu Geiersberg jos piustjo. Iffi Begoraws i Wan-
damme brutai stowages, jau bziaugesi, Pagalbos
3

sulauffes; bet stai! Karzgis Kleif jam ant Ku-
pras uzpola. Dabbar jis Emerzop gynes, kifa
ne gal, kaip sawe su 3 kitrais Generoleis, 13,000 Bat-
neris, 100 Kanunems ir su wisju labbu dotis
sugduti. Ketturi Prancisu Generolei ir daug Euf-
stanczju buvo ant Anzjans uznigge. Bet ir Princ
Plesz ezon paslikto, Kleif nog sawo Karalaus ta
garbinga Warda gawo: „Kleif nu Nollendorp.“
Be musu Karalaus ismintingo Dawadjimo ne
bitu galima buwus, toli sunku Darba isprawliti,
kadangi Baiskas nog sunkios Kelones ir wisju
Wargu diddei silpnos, o Neprieteli daug dau-
giaus buvo. Kaip Pafai Kaima pri Grof-Ber-
en, Agelsberg bei Kacba bewel su wienu Sy-
klu apsale, tai is didzio Dzaugimo teip Waldow-
nai kaip Byrauffejei ir wiffas Kbazas Ponn Die-
wui is Szirdies delawejo.

Szaures Baiskas stowejo ne toli nu Witten-
berg. Tam Pestunge buvo Ney isgustes, norė-
dams dar Karta i Berlina trauktis bantiti. Mar-
mont su 30,000 prie Dierswerda stowedams ar
pries Berlina ar pries Blakeri gelbet kettino. Su
80,000 Ney nu Wittenberg pries Gana braudamas,
Dobfite su jo Landverais bei Kofkais iffi Jiter-
boge nuwawe, kur Lauenciens Sawofus furenka.
Jis pafiftoj uz Dennewic ir wadbina Witol nu
Grobstadt gelbeti. Me 6 Septbr. jis pamato Ney

su 3 Pulkais Berlinop traukiant; piemaji web
Bertrand, antra Reynier o trecia Dubinot. Ezi
6 Kart dideni Pulka su Dobfite bei Bobeser prie
Jiterboge jis smarki sudroja Bertrand Kaiteli
tur nu Bobeser begti. Iffi Begoraws wienu Lauen-
zien isftrwoja; jau Ciles wiff rettesnes paftoj, jau
Pirako ir Kulm nebyra — tai Witol, Eimen,
Krapf, Princ Essen-Dmberg, Dypen, Boyen bei
Dicendorp i Pagalba tikru Szofu parina. Pri-
sai bei Ruffai Padurmu ant Priesiminku rittasi,
alle sie su Smarumui jos atgal meka. Kluen
jos suwaddines haul: „Szetmis, kurs mane ne seta
ir dar tikt wienu Jingsni atgalon eina!“ Jis is
naujo tare: „marfi!“ Jani bei Witol du Krelu
nusaujani; alle Niebergersdorp Musifkei igau-
na. Dennewic Prancisai bet ne nor palejiti;
wiffas Kamines jie ezon sugabena. Alle kaip jie
ir gimnafi, Mirbals su 1 Bataliona 4 rytpru-
siffo Reg. tikt perflaugia. Jis 3 Monums Bal-
lin gabenoms ir Nordausen jo Bletininko. Ka-
rinas-Rofejis nusautas, bet Uelsen greitai nu-
sauta Wirfu Karunos aufstyn paketes Ummaru
ant Neprieteli metas ir — Dennewic ir Muzis
laimetas. Reynier bega i Storbek, alle Munster-
berg Moor bei Kleinowstrom jam su 3 rytprusisku
Reg. ant Kulni, Ruffai Kkema uzbeg, alle Pri-
3

fai per krepšna annus wyja ir Stuttereims Lauers-
cienui prisfartinant jos weli twer. Dabbar ir Du-
dinot nu Geelsdorp prisfartin ir Mūšii atnaujinti
nor, alle 4 Regimentai Pommeru ir Branden-
burgū jam toktai brandžia, kol gal, tai atstfub-
bina Borstel. Wifpety su Wodewils Karinus pie-
ma nese — Neprietelai tur begti. Sukrus Mey
Sawienfiems prisfaut: Dar tiltai wienu Karta
su Syls trocētis, tai mēs laimēsim! Berline gālit is-
feris! Alle koks Džaugšmas Susiwientijfiems! Žēme
padrebbejo. Draš Kambejo is linkno Szukawimo
ir Krubijimo: Russai bei Szwebai, 70,000 Wyrū
su 150 Kandinims, atstfubino i Pagāiba. Penkes
Myles jie buwo-be Wpūšio keltāwe. Dabbar Du-
dinot buwo prapōles: jis su sāwo Abāžu bēgo,
kieš tiktai ymāie. Būlow ežon ušspēme Wārda:
„Grow Wliow nu Dennewic.“

Napōleons patē 1. Septbr. Wlūterni priespāis
ējo, alle pīsūj Meisse atsttraukē, ir Kadangi Kleif
bei Wittgenstein ant Dredden māsērāwa, Napō-
leons turējo gryšti. Dabbar jis i Wōnus suk-
tas ir nu 8 lktē 15. Septbr. tarp Katnu farmucie-
rāwo, bet jām toktai nenorējo patēkt, jis me-
lijo wienu o gēra Mūšii, alle tō ne rasdams turrejo
nu Deskreiter uprispāustas ir bei Wandānmes Regl-
lufio dusfāudams, jis lktē Wīrnas atgāllōn trāuktis.

su 4 Pulkais ji pradėjo. Tūkstant Nastru Ugni
spjūwo tamšiam mygolotam Ryte. Myle Kēlo liep-
snojo ir drebbejo žēme ir Srowes Kraujo telkejo.
Kleif, Princ Auguši bei Eprif ateme Kroszewic,
ir su Lōbello Pagalba Mark = Kleeberg. Jan Princ
Wārtemberg, Gail, Gortšakow ir Klenau lktē Lieber-
twolkowic buwo nutāte, tai Napōleons uš Wakau
su sāwo Gārdais tylomis 3 smarkūs Kylius buwo
pagatāvijes, su turreis jis nuifšufus Prieshinikus
Umyaru sutryškinti norējo. Kaip Krusa Kamis-
lufes ant Princ Wārtemberg is 150 Nastru pritto,
kurs tobel tarp Gōšja bei Kuenein atsttraukē. Dab-
bar Mūrat, Poniatowēšy bei Dubinot, Kaurifson,
Makdonat bei Sebaštiani ant Susiwientijusu grūwo.
Jai Napōleons Keipikei Zwanit ir delawot liepe:
Tai Szwarenberg nu Wapnizias Gajufš Wēda
Sawūju pamātes, šaiget Pagāibos nufunte. Noffic
bei Esfen = Dmburg su Kūrassierais per 12 naujel
darrytus. Kiltus per Meisse perējo, o tomi ir Wi-
anly ir pasigelbejo. Ir Widdurije Kowa ant Mu-
sifštiu Pusses linta. Karzigei Piel bei Fogow bu-
wo Neprietelai atnaitē. Kēffanberis patē smarkū
Drlow = Denifšow su Kasōfais bei Wlārais pries
Mūrat webe ir Russū bei Prūsu Gārbai tomi
Gōšja bei Kuenein wel atlaimējo.

Prie Altenburg rādo Kepebro' su 8000 Gārbū
Maltesu Zielmann, kursai nu Russū bei Deskreitu
prijōts amā biddei subaude. — 26. September
Gzemifšew i Kassel nutraukē, kurs Meissas bu-
wufos Karalyšes Wēspālu ketures Dienas pō tō
pasidawe.

Wlūteris bei Yorkis 3. October prie Wārten-
berg šaudže Batalie su Mey bey Bertrand turrejo;
už tai Yorkis waddinams: „Worg nu Wārtemberg.“

Dar 11. October sante Napoleons Kemyer,
Bertrand, Marmont bei Sebaštiani per Ebe i
Berlina, nealšōdams tō, kad 3 diddi Wāifšlaj jo
Ušpākafje buwo. Wlūteris bei Karl Joann tobel
ir be Wāimes buwo; alle Lauencien flūbrei i Pots-
dam kāfinos, kad kōjina Wēda Gēsu nukreiptu,
ir teipo Napōleons ir ši Karta sāwo Wōra ne gāwo.

Dabbar apšime Susidraugawojufiejē, su wienu
Mūšiu Napōleona i Wenta ispuštyt ir Wōfēgu
žēme iswālnit; anšai bet su wiffa sawo Wāce
ant Keipik' trāuktis ir ežon isitaisē.

16. Octbr. Szwarenberg prie Wakau atstfū-
kino, kur Wittgenstein su sāwo Wāifšū buwo, ir
ežon jis 3 halas Raketas tamšioj Naktije dāwe
pakilti, kad Wlūteris žinnotu, amā jau atėjūš;
jis 4 raubomas Raketas paleido. Ant antros
Dienos Wlūšis tāpe sukābētas. Szwarenberg

Tamne Tārpe ir Wlūteris Marmont biddei
micijšo. Yorkis jam šone wiffus Kamines ateme.
Neprietelai dabbar pasfuje Syls suindami labbai
spārbes, alle Brandenburgke Wlārai bei Ketwos
Dragūnai jōs ne maj sukirto. Dabbar Wodur-
mas pries Wlūtern' bei Wleberitš rittos. Tēn
Yorkis su Prūšais, šicjōn Kangeron su Russais
lowdjo. Kiemai dēže. Wifš hwiejus Pultus
Marmont atwāre; bet Yorkis trectia ir ketwētia
Karta su Sturmū eidams anna Kiema laimējo.
Keipjau ir Kangeron. Kaip dar ir Salken i Pa-
gāiba atstfubino, tai Marmont rankfējei i Keipika
pabēgo, ir wienu Erteli, 2 Karinas, 43 Kān-
nes ir keltis Kuffancjus Sugautuju pakilti tur-
rejo. Bewel ir Napōleons su Mey i Keipik' trāukē.
Kaitra Diena — 17. October — Siewito Perga-
letojis tyfai sedėjo; jām buwo wiffai ne smaggu.
Jis sugauta Deskreitu Gendrólu Meerpeld pas sā-
wo Wāldōna susdams Pakājaus prasfinojo; bet
dabbar buwo per wēlai. Wlūteris Prancifšus dāwe
nu Salken, York bei nu Russū is Eutritš bei
Golis iswārrit.

18. Octbr. ispuštant, daugiaus Kaip Wlūšons
Karewju su 1500 Kānūnu pries kiltis kiltu trau-
ktis. Nu Rubēju Portugal lktē Kiema, is Szwebu
ir Wlūšes žēmes buwo jie attraukē. Kryš Gieroci

ir bu Karalu jos wāde. Mūšis buvo Paburno-
Begims 300,000 Sufswienijūsiu pries totiajau
didde Karre. Napoleons patfai gullejo pas Ma-
una. Ant 8 Begorus Mūšis prasidėjo. Tokfai
Kaninu Growins dar ne buvo girdetas. Wa-
kuru Pusse Desreikei iswara. Ant kaices Pusfes
lowjo Warfay, Witzgenstein, Württemberg, Kleif,
Princ August, Pirz, Klūks, Cieten, Konstantin
bei Mikorabewitsf su ruffifkais bei priffifkais Gār-
dais. Kiema Probficida jie teip skaudzei emes, kad
jie krauje brifi ir per kawonus jau perlyti ne-
begallejo.

Klėnau bei Cieten, Hennigfen bei Dubna,
Araganow bei Plator su Kofifkais is Dytu Pus-
fes Neprietelis ¼ Mytios buvo itli Stotte-
vic nuwara.

Egiures Pusse Blūkeris smarkei buvo suemes.
Jis su Rongeron Uppe prie Moskau perbrido ir
prie Kiemo Ežnypels su Marmon skaudzei susi-
mužo. Xris Kartas tas Kiems laimetas ir projai-
stas buvo. Ase kaip Sakten is Uzpakalis Pran-
cisus mufti pagawo, tai jie ta Kiema uzbege.
Rongeron bei St. Priesf ketwirts Karta nehotetif-
tai judibami Neprieteli is ejon itli i Keipel iware.

Keip kaip Blūkeris Marmon, Arigi bei Dom-
browsky ispusifio, keip ir Mey bei Meyner sumusti

Ant 9 Begoraus sekancioj Dienoj Sufswieni-
jusfejei ji wcl smarkei twere, ir Prancufai jau tri-
woti ne gallebami, Ummaru i Miesfa brwewi ir
Daugybe Parako patiekti d.wo. Wiffas. Miesfas
drebbėjo, Kores palinko ir Kangai susifute. Wiff
artyn Musifkei traukies, wiff daugias jie Napo-
leona suspeite. Dabbar jis melde watno Isttrau-
kimo Sawiemsiems. Bet i to Miesfa Sufswieni-
jusfejei keltes Granotas jam nusunte. Napoleons
jau atfifweikinti turrejo. Jam tiktai saurs Kėlas bu-
wo lifkes, kurion jis Strofu begli turrejo, kadangi
jam Kulkos aplini Wofl lakikawo. Staizei Al-
tas palebdams daug Prancufu sutrukfino ir fit-
tiems Kėla uzdraude. Tai ydosi basfus Kalkfins
ir ne aprašomas Ifigafkis. Kufkanzei Kardui,
Magotinicms ir Kolbens istrukti norėdami, i Wan-
beni isoko ir tiftai kelintas antra Kranta surado.
Ir Dornatowskis nuffendo. Kitti tape sutappoti
arba sugauti. Pielumis Uygalletojai su Einfsnybe
i Miesfa itraufe. 50,000 Prancufu su 23 Gendroteis
buwo sugauti ir tielkau uzmufti, 130,000 Wūtfku,
16,000 Wejimmu, 400 Kaninu, 28 Karunas ir
ne paffaltoms Ebbis buwo laimetas. Ir Suf-
swienijusiu daug buwo uzmime; bet kas tysz ne
palaimingas waddintu, kurie sawo Gywasli uz
Diewa, Lewifke ir Sawofus kate ir uz Walyde
Wofezu Hemes apterawojo!

tape. Valen bei Arnoldi Lauka, Būfowas Pau-
dorp laimėjo ir Prancufus itli i Keipel nusitme.
Tai Mey — diddianfoj Beboj bidams — sawo
Ciecoru i Pagalba waddino; alle jis pas Prob-
ficida su Welda ant Hemes gullebdams ne norėjo
Wofeziu Heme paleifti. Jis rods pafufe sawo
Syla priftate, alle Duref, Mantepel, Valen, Wen-
kendorp bei Ezoftak su Ruffais ir Kaninims it
atfakte. Dabbar Pulfas Kleino Balneriu sawo
Muzitofji palidami Sufswienijusfems pripdrauga-
wojas. Diey inirpes dar Karta nu Wdklau atf-
braujas, Witowui i Uzpakali, bet Dubna bei Mei-
perg jau Kėla ušflow: Blūwos Eulerafen bei
Etūz, Pafkewitf Weinaudorpa atima, Kabe
Dietrif bei Bogue Kulfas, Granotas bei Kongrewe-
Kafetais i Neprietelis spauja. Wini Lauka
Mumirusuju. Dabbar Napoleons, is wiffu Pus-
fio sumustas ir suspaustas i Miesfa atftrauke ir
Wdkfui Namon liniai trauktis tiepe. Bet Blū-
keris toktai istyres, Yorki pierma isfunte, anam
Kėla uggyti ir ji ant Anau wariti, kur Wrede
su Desreikeis bei Waicrais nu Napoleono jau at-
fifkyrusis flowejo. Einfams jis buwo paftepes
pafkui trauktis, jeid jo Prancufai patojngai kel-
lauti galletu.

Prie Anau Napoleons dar 25,000 Wyrū pa-
metes skubrei per Kėna kėkinos; alle ir ant Kėlo
dar Kėrdas Sufdraugawojusu ji pawijo ir 3300
bei wiena Gendrolu sugawo.

Dar Napoleons 12 wofifku Wefungu su
100,000 Balnerius turrejo.

Amburg jau 15. Dctbr. buvo pafidawes. Da-
woust dabbar rods Gendrolu Romec su 8000 nu-
sunte, ta Miesfa wel atgauti: alle Simolin su
500 ama Gendrolu nujudde ir jos teip sukerto,
kad jie wos ne wos pabegti gallejo. Ir Dāni-
markerei jau dabbar nu Prancufu atfifkyre ir Pa-
kijaus nu Sufdraugawojusuju isfimmelde. Xaen-
cien Xorgau ir Wittenberg ateme ir tomi ta Bar-
da: „Xaencien-Wittenberg“ ugfpelne. Miesfas
Stettin 21. Nowbr., Kūftrin 20. Wārcu, Wlogau
10. April 1814 pafidawe, teipojau ir Danca ir
pō to Magdeburg bei Amburg wcl wofifki Mies-
fai pafbojo.

Dabbar Sufswienijusfejei wofezu Heme iswal-
nije, Ollanda bei Ežweicu Heme iswalinti apfi-
eme. Bet Napoleons jiems toktai lengwei uggiuti
kettino, kadangi jis nōg Prancufu tiel Pagalbos,
tiel jam reifent, gauti misifio. Ase tomi jis bid-
dei priffigūdino.

Eufidraugavojusieji pirmą kartą naujai Mišui prasidedant visiems Gyvatintinams Prancūzijos išsiūbėjo, ne prieš jį, bet tikrai prieš nepaką-
 jingą Napóleoną karauše ir tomi visiems žmo-
 niems Europoje vakų užpelnė, kurri vienat
 jū Cicorus' galvinnas. Potė jie sūvo Būiškā
 tēpo idalijo: Desine Pusse wēde Būiow bei Bin-
 cingerode prieš Dlanda ir Tomas Graam su
 10,000 Englenberis prie jū pėistrāufē; Widduri
 wāde Blūkeris su York, Kleist, Sacken, Lange-
 ron prieš Reina; kaire Pusse po Szwarzenberg,
 Kollorodo, Wittgenstein, Eikstein, Giulay, Princ
 Württemberg, Brede, Barclay, Platow prieš
 Spūciūs trāufēs. Uspakalije walna Būteczūi
 Ėime sūvo Landverus' apšarwōjo. Italioje Mler,
 Wellegarde bei Mārat, kursai sūvo Szwogari bu-
 wo pūstojēs, laite Karālu Eugen; o iš Būkaru
 Wellington atwāre Soult iš Spanies. Dabbar
 Būlow's pirmjāwsei Dlanda išwālnijo. Taipojāu
 Szwarzenberg nu Ėura tiesog i Prancūzija katinos.

Pradžioje Mėto 1814 Kōwa arinapūs Reino
 pūstojējo. Mortier bei Wiktor negalējo Szwar-
 zenberg atšaihyti, ir Marinont Blūkeriui ne už-
 ginti galējo, ikki Ėyoti nusštrāukti. Taip Susi-
 wienijusieji ikki Brienne iškārto be jokios Sunk-
 bės. Ėjōn Napóleons' 20 Mėtu pirma buvo mo-

kiefsi ir dabbar funkei klausinetās tāpe ir bāisei gin-
 tiji gāwo, ir Blūkerio Būiškā pėrgākēi ne galē-
 dams, jō myšine Miestā patē sudėgino. Napō-
 leons patē su sūvo Gārdais cōn katōwo, alle ir
 Eufidraugawojusūju Būbōnai patīs Sawōsiūs
 wēde ir paštiprino. Taip Napōleons nu Brien-
 nes ikki Lesmont ir per Kube pavėgēs, 96 Kanū-
 nes ir daug Lukšancziū ant kėuwino Eniego pa-
 iiffēs. Tai buvo pirmoji Kōwa Prancūzijoje.

Kabāngi Napōleono Macis tiktai menka rōberfi
 ir pas Brienne bār sutirpusti buvo, tai apšime
 Eufidraugawojusiegi tiesog i Parizija eiti ir tā
 iimbami Kāra pabengti. Blūkeris ant bešines pa-
 gal Marne, Szwarzenberg ant kaires pagal Seine
 ant Paris linkai trāufēs. Kōkiu Būdu jie Na-
 pōleona Widdurije turredami ar suspūsti, ar pa-
 bėgt priwersi ketino. Bet piš jau tyšomis buvo
 Pagālbūinku gāwēs ir 150,000 Byru turrejo,
 laufdams Prōgōs, Priešūinkūs pō wiena leng-
 wei sumušti, o ypaczi ant Blūkerio jis kėrpišo
 labbai.

Szwėdai taip Maas bei Rein užtrūko; daug
 Pulkū iššiklāde turrejo Anonu Metifkuma ėinti,
 kurrie Bahnerius žubdyti pagāwo. Blūkerio Būi-
 škā tiktai majais Pulkais tolyn eiti galējo, ka-
 bāngi Kelei pabūre, Iškāikimas menkas ir wiffi

Gyvatintinai iš Kiemo pabėge buvo. Sacken
 ejo pirma. Yorkis ške ir Blūkeris bei Kleist pa-
 skai ejo. 10. Febr. Napōleons su Kytrumu Al-
 fusiew jugāwo. Ir Sacken jām gelbet norėdams
 i Bēda iėjo ir Yorkui i Pagāiba kwiekti turrejo.
 Eziš su 40 Kanūnes turredams per labbai menka
 Alita wōs pėršigāwo ir potām ji uždėgēs šāigēi
 atštrāufēs. Napōleons ji widams pamāte Blū-
 keri sūvo Uspakalije ir annā patiffēs prieš jū at-
 šifuko. Bet senāšis Blūkeris prie Bauspamp ji
 smagēi sudrōgēs, sūvo Pypkūti rūtūdams pāmāzi
 atgā.ōn trāufēs. Dienai benglantīs Napōleons
 bār Kārta Blūkerio Būiškā užbōle. Alle piš at-
 šiginēs per Ėtojes tolyn šubūbins ir 15. Febr.
 Szalon's priėjo, kur ir York, Sacken bei Langeron
 wēsei partrāufe.

Kāume Kārpe Szwarzenberg ikki Releons nu-
 siātines Parisa labbai išgāndino; alle Napōleons
 šāigēi aifšuffēs annā atgālōn wāre 18. Febr.
 Princ Württemberg prie Montereau Napōleono tōl
 atšaihyti turrejo, kōl abbu Būiškū Eufidraugawo-
 jusūju susiwienijo.

Napōleons jām prifulita Wakūju ne prieme;
 jis Kāndšurma sūvo Ėemeje buvo suwabūines ir
 Eugen iš Italies i Szweicu Ėime ant Pagālbos
 partrāufe; su tals ans Eufidraugawojusūs iš
 wiffu Pusū apgūt ir išgāpinti norėjo.

Alle pagal jō Dintšęje ne nusidawē. Wellin-
 tons iš Spanies ikk i Toulouse buvo atākēs.
 Ir Būlow's Dlanda išwālnijēs ant Pagālbos prie
 Maries trāufēs. Bet taume Kārpe Blūkeris i
 basū Pwwojumma iėjo, iš kurrio jis wōdnewōs
 iššifuko ir ikki Kaon atštrāufe.

Kaon ant Klōb hul ir tiktai wienū Klū pri-
 eināmā yra. Ėjōi buvo Widdurije Būlow's, ant
 kaires Yorkis bei Kleist prie Kiemo Klis, ant
 bešines Būiškā po Sacken, Langeron, Moroncov
 bei Wincingerode. D Wakāncje Napōleons su
 Rey bei Marinont šonējo ir 9. Mārca ant 3 Ėrgo-
 raus ryta jis Mišūi pradėjo. Škaubžāūjis Magbājus
 prie Kiemo Klis atširādo, kurri Napōleons su
 30 Kanūnems uždėge. Bet jo bešūnē Pusse ga-
 wo bėgti, pišse sūvo Karēwoju ir 46 Kanūnes pa-
 mette ir pataifika Wakarēne palikti turrejo, kurrie
 Pergaletojei paššawino. Škancze Dienā Napō-
 leons iš naujo su sūvo likūsu Būiškū inēšo,
 alle daugiausey jō su sūvo Kāwūju Wynfalinūs prie
 Semliū ikrete, ir antėmantij Natijē Napōleons
 rankšęzi buvo pavėgēs, 90 Kanūni, 25,000 Byru
 ir Daugumā wiffofiu Daifkū palfdams. 20 Kle-
 mu buvo sudėginti.

Prie Bar prie Klōbes Szwarzenberg Prancūzūs
 teipojāu apgalējo ir galin pawāre; bei jis ir Witt-

genšleis, šaltė Prūsų Karalūs be šlovėdami, tūpe surūniti.

Dabbar Szwarzenberg Priešininėmė daugiaus Pakėjams ne dāve, bet ji šėn ir tēn varinėjo. 4. Mārca i Xroyes itraukėmė 3000 Wyrū sugāvo.

XIII 19. Mārca abeji iškėjos. Pō tō Napōleons su 60,000 prie Rubeš paršė, Xrcis atėmė, bet su 100 Kanūnū ir su wišsa šāvo Mace wōs iškėsit galšė. Antra Diena Szwarzenberg Māšii atnaujinti norėjo; alle Napōleons jau tō ne laufe, bet greitai i St. Dicler nusitraufes jis i Bōleczu šėme wēl iškėsit mēlšio, miškėdams, bene ji Susidraugawōjusei wyse ir teipo jō šėme walnā paslōjusi wēlšiaus gintij, galšenti. Bet annie ne dawes prifiganti. Šie buvo iškėre, kad Prancūšai pātis ant Napōleono pykti pradėse, ir todel jie šāigai Paršui ārtinos.

Defreikū Ceorus Prancas su bibdijū Pulkū paslūtko Dukoje. Bet Mefanderis bei Pricėjus Milius su 20,000 po Baldžia Szwarzenberg bei Mūker i Paršā trāuktes. Ans Sawōšus wēpe ant Secannes, šis ant Montmirail. Marmont bei Mortier, kuruš Napōleons Paršā apginti paliktes buvo, rōds su Šwōdriū itraukianczus twēre, alle jū bāisei surēpti, atgal bēgti turėjo.

Kangeron tamme Kārpe Montmatre laimėjo. Dabbar Mefzonis iškė Paršo atėjo priešais mēsti, kad jos cėdėtu, kōktai mēlšingū Baldōnai jiems ir pažādėjo.

31. Mārca Karšigēi i Paršā itraukė. Napōleons tai iškėdė, padūlo ir grūmde, Paršā su Šwōlku atimti. Alle jis tūpe nū šāvo Krāfės numestas ir iškė Malōnēs jām Calla Etba padowanōta. Rudjus XVIII, wēl Karāi-Kresli igāvo, kurri jō Xcivū-Lovai buvo turėje.

Ne iškėi pō tō, kaip Pakėjus Parše sukaltetas buvo, Karšigēi Rammōn pargryžō. Miškė Wien Baldōnai Europas busenti Dawāda sišinkėjo. — Dabbar nāujas Prancūšū Karalūs wēl wišab kaip pō Senōwes norėjo itaisiti, bet tām prifisenge Napōleono Priekėlei, kurrie grūmde, Prastuntaji su wišsa Mace wēl pargābenti. Rudjus todel prāše, ji toliaus nu Prancūšos ant Callōs St. Elenā nūgābenti. Bet Napōleons Mencešij Mārē 1815 su 160 šāvo Wiemūju niekam ne žinnant šāigēi i Prancūšā pargryžo ir wišsi jō buwofėjē. Zalneri jām tojan prifidraugawōjo. 20. Mārē 1815 jis i Paršā itraukė, ir Rudjus su Sawāšais turėjo bēgti.

Mūkeris tjo prie Xcispert, o Szwarzenberg prie Mauts per Marne, bei Salken, Brede bei Būlow prie Soissons paslūtko, ant Napōleono dabotti. 29. Mārca pamāte jie Paršo Koricjas Marmont bei Mortier dabbar taisės su 40,000 Wyrū bei 100 Kanūnems Miesā apginti; bet 30. Mārca ant 5 Bēgoraus ryta jau Mūšis prasidėjo. Princ Būrttemberg, Princ Denloe bei Stokmeier nu Wincennes per St. Mauri ir Szarenton partrāukė, prieš Bellewille Majeuškū su Rūsšais ir prūsšais bei rūsšais Gārdais per Daržus ir Wymnē, cjas Umbaru tjo. Gendrolūs Szalkmeier cjož paslūtko. Nepriekėlei Szancus palikte, pabėgo; tiklai wiens neswietisškai bibdētis Prancūšas šāvo Kanūne ne norėjo palikti. Jām jē su triskūka Kartāšū Lodinge prifingus — dabbar uzkėgti norint — Būicu-Gendrol-Lambours su šāvo iškėdēs šdabrine Kulka teip per Gāšwa uzkėrše, kad jis tojan iškėtēse, ir tomi daugel Mēkaltūju Gywāst iškėlke. Bellewille prūsšik Gārdai ju mytetam Karāui be mātant, su Kanūnems atėme. Prūsū-Oriendierai su Wagnitais Priešininčūs iškė Mieslo iškėtē. Kaceler jiems Mōndroi atėme Ušpakalij jobejei bei brandenburg Ušarai Prancūšū Māitelus ir Pēstininkūs paguje. Boroncow Szancus ir Kanūnems atėme. York, Kēst bei

4

Tojan Susidraugawōjusei wēl iškė nūjo prieš Nepārkājōenti karūti apšėme. Napōleons jiems rōds Pakāju šūte, alle jie su jōm daugiaus ne uzkėdėjo. Dabbar jis su ne iškėbamū Stroku ant bufencijos Kowōs taitis pagāvo. Jo Szwōgaris Mūrat, kurriam Susidraugawōjusei Karalyše Neapel buvo jādbejo, galšes jē paliktes. Šis jō dabbar atšimēdes su 100,000 Zalnerū iškė Wymos partrāukē; bet kaip Defreikei prieš jē atėjo, jis wišsu prastotas turėjo wiens i Prancūšā bēgti.

Miškėi Sūdientijusei šāvo Karinas twēre ir Māškas bār uzkė annā bibdētis i nepārkājōenge Prancūšā trāuktes. Mūkeris bei Wellington jau su ne menka Wbaju prie Mubejo gūlėjo. Bet Napōleons škubbinos jiems priešais, gešdamē jōs pō wlena sukėsti. Dirmjāns Mūkeri jis twēre, kursai jam tiklai 80,000 prieš 140,000. šaitti galėjo. Xrys Pulkai po Cieten, Virk bei Niesemann buvo Mūšui gatavi, o Mūkeri su 4 Wbaju jis šēpe i Pagāša atšikubinti nu Kūtit, nēs 5, 6 bei 7 Wbajas dār annapus Reino buvo. Tōdēl jis ir Wellingtonui šime dāwe, kad 16. Junii bibdēs Mūšis būsēs. Annapus Pleurus buvo Mūkeris Sawōšus suskates. Su bēšint Duffe Cieten ant St. Amand bei Combrenp pasirėme,

4*

nu čjon ifki Bry Diek Biddiri istieie ir Kiele-
mann kaire Pusse ift Botey walde. Vietumis
Napoleons sávo Kbaža Padurmu Prúsu bėpine
Pusse užpėle, ir ifi Kiemo St. Amand ismette.
Egie rėds su Kolbens muso, bet Kienui bėgant,
atstiraukt turrėjo. Dabbar Napoleons ant Kiemo
Eigny werstifst pagávo ir Prúsal kovėjo čjon
5 Adinas su negirdėta Smarkunmu. „Wailkai —
táre senš Blúkeris — mės turreim tól mufti, kól
tie Szelmei pabėgo!“ Antas Bataillions 19 Re-
gimeto wienam Darze gynėsi, kol Múras yarwirto.
„Musfik su Kolbens ir susitruaukt Szánca ifi tú
Balamitú paczú!“ prisháue wiens Wyresnyffs.
D teip ir nusidawe. Kráujas Ujmuftitju gullėjo,
Kráujas Srowėns bėgo. Kiems bėge. Jagow
ir Szelker čjon pasifstko, ir dāug Kitti Karzigiu.

Wellingtons per wėlai ispažinno Napoleono
subėdėtās. Pries Pietus jis kiel sugrėbt galėdam
rėds anniems i Pagálba finte, bet jė Ráitelei
per atsu buwo. Tikrai Braunsweige Kunigaiš-
tis Pricifus Willus, su sáwo Jobáifsis atjėjo; alle
Kulkos per Szirdi trėptas čjonai pasifstko. Wei-
pojáu ir Bláow bei Strombel. Dienai baigian-
tis Pusse Kiemo St. Amand Prúsal, o antra Pusse
Prancúsal turrėjo. Lemfant Napoleons 10,000 se-
nuju Gárdn Prúsal is Uppákalio nusunte

matifės, ir ypaczei jám rupėjo, kad Wellingtons
Ráites Gádbimė ne per Silves pabėgtu. Alle káip
jis 18. Juni Myta anfsti Englanderius šalle pa-
máte, prasėdjugges jis issháue: „A, dabbar as
jės turu!“ Napoleons tojáu Ráifui pasitáife ir
ifš wiffu Puffú jám jė Kbažas prisháue: „Wiwye
l'Empereur!“ Alle Wellingtons tó wiffai n'at-
bėdamis gintifė gatáwijos, táulėdam Blúkeri at-
tráuktant. Jerome didziáusei inifės ant Dugou-
mont bróweff; bet Braunsweigerėi bei Englen-
deru Gárdai ji 3 Kartus atgál nuwáre. Napó-
leons jės kwekft ne galėdamis Kiema su Granó-
tums uždegdino, alle Wellingtons ne tráuktes.
Dabbar Napoleons su šwėjju Wáifstui pries La
Aye sainte tól werjtes, kól jė Priesininkai pasfkuje
Kúlfka isshėwe, atgal tráuktis turrėjo. Pó tó Pran-
cúsu Ráitelei Padurmu pries St. Jean bėgo; bet
ne pasfkaikomums Kúlfkoms paswėfikinti, umai is-
dulkėjo. Dar Uppárwóti Karta bānde, Englen-
deru Kanines atimti, alle šiu Ráitelei jės telp
sufirto, kad wiffas Kalns St. Jean su Lawonais
apbėngtas buwo. Kur smarkáusei emės, čjon
Wellington patfai wiff buwo, Sawėjus stiprin-
damis. Daugiausi jė Prieitelei šalle jė surėniti
ar mirėdami parwirto. Kaip diddei ir smarkáwo
ir prisháufe elėdamis Sawėjus i didziáuse Ugni wėde,

Blúkeris tai numantėdam, šaigei jiems priesais
guijo. Jo Arklys pershautas, parwirto ir jė už-
gūtė. Tai Rosfic nu sáwo Arklio nusfėkes, pa-
gūje tá tarp Neprieteliu ir sáwo Kánu ujbėnge
sáwo Wáda. Prancúsal po Szafi guidami, tai nė-
jurėjo. Po keltiu Kics-Mirkfniu Prúsu Drėgá-
nai anhtus widami parbėgo. Wiens ju nusfėpes
sáwo Arkli Blúkerui o antas jė Szfigėbetojui dáwe,
ir telp wiffi linkfinaí tolyn jėjo.

Kad ir nu wiffu Puffú Prancúsu apsauffi, jie
smarkei gimėdamis pamaži atgátėn tráuktes.

Napoleons per tál diddei Szulėma pakėle, buf
Prúsal dabbar jáu wiffai pergaltėi tsa, ir per
Keina bėgti turrėje. Jo senieji Prieitelei jám wėl
i Pagálba eise, o tál jis telp maėnus busėš, káip
pirma, misfijos. Wet 17. Juni jė Ráitelei prie
Gemappe nu Englanderu smarkei sudrofti bėgti
gáwo. Wellingtons su sáwo 70,000 Wáfáre prie
Mont St. Jean apstifėjo ir Blúkeris prie Bawre
atstifáifinos anám tiffku Szėsu-pagėlbet pasfjadbėjo.

Ne jóst nu čjon gut Pakalnej Kiemas Bater-
loo. Š ses Daudas ir Pakálnes Wellingtons sá-
wo Kbaža i dwi Kienes pasfėpe ir su smarkioms
Kaninems apfátė. Napoleons Pusmyle toliaus
prie Belle-Alliance su wiffa sáwo Race stowėjo.
Jis misfijo Prúsus jau bėgancjus daugiaus ne

ji Kúlfka netrėpėjo. Wet káip jáu wiffur i Kienes
Styies ródosi, Regimentai tiktai Pusse Wyru te
turrėjo ir jė Prieitelei jau misfijo, ilgiaus giutifi
nė galima tfont: tai Karzigis ant Kėmės pasfė-
des, táre: „As čjonai pasfifstui ir nei Šingfni at-
gal ne eisu! — A, as norėjiau, kad Ráifis būtu,
arba Prúsal i Pagálba atėitu!“

D fštai! Dienai bengiantis Pagálba ártinas.
Senasfš Blúkeris 3 Pulkus Prúsu atwėda, kurie
su Šáiflāis ir Szukáwiniu káip ant Swobbės —
su Urra! Napoleona is Uppákalio twėre. Napó-
leons nusfėgāndes Prúsus prie Eigny užmuftus
wėl prififáifus matydamis; jis nu Kóriczias prie
Belle-Alliance Sawiemfšems prisháuf: „En awant!“
Páfsai jam prancė: „Prúsal payfina.“ — „Šis
Dirnei tšat — atstiepyja jis — tai Grouphy yra,
kurs Prúsus sutrynes dabbar atgál yoreina.“ —
Wet Verkúna ir Šaibus galli ant jė Wėido mat-
tyti. Kitts Páfsas jám sálo: „Englenderėi dāug
Pagálbos gáwo, mės Ráifl ne laimėsim!“ „Waa!
jis atfálo, jo daugiaus ju yra, jė daugiaus mės
ju užmuftim!“ — Wet dabbar jau jis pasfai męto,
Prúsus káip is Kėmės isbėgstant, diddei Pulká
jės jiems priesais sunčia; jės atstáifiti, kól Eng-
landerus jis sunčes; 20,000 Gárdn jis Padúrnu
patfai su Mey pries Englanderus wėde wiff šáuf-

dams: „St. Jean mės turrime laimėti, tai Mūšis pabengtas ir Prancūzija jums Išvadinijima uždešavos!“ Bisf Pabūrimu rittas jie ant Engländeru šaukdam: „Bivie l'Empereur! en avant, en avant!“ kaip jōba Debbesis. Alie Wellingtons jau buvo jiems 40 Metū priešais patāšes ir Ryvociks smarkiu Māiteliu laufe annus pašvōčintli. Kaip jie dabbar arti ganna prieje buvo, pradėjo Kanines grāuti. Bisf Kriwoms wirtu Repricetelei, kaip Bōkē vjōvōt jōs Kārbas, ir kurrie tam dār ištūrti galtejo, tē bēgo ne atšpūvīgēdami.

Ant 9 Rēgoraus Bātārē Būlkeris su Wellingtonu Napōleona wūdami prie Belle-Alliance sustejo ir pašpūvīgēdō brošlīskai. Dabbar senāš Būlkeris Gnešeniui pašpeje Begančijus wyti: „Amē, ka tilt sugrēbi, ir darytē kad tū Szelmū nei wiens ne pašlīks, šelp mēs jōs rytō wēl ant Rātō turrime!“

Ant Rēgoraus 10 Bātārē prilygo Napōleona gražus ir smārkus Kūbāžs Kāiminci Kwjū nu pšengcijos šveries išguinōtai. Pšimininkai galvotrūšpēžis bēgdami ne galtejo Būjontiemis ištūrti, jū pačū Māitelci, Bēžimmai ir Kanines jōs su myne. Pāraku Bēžimmai, Granotas ir Bōmboš pšpūdamos kittus sužeide. Kēlei Lavōnu, apweršū Bēžimmai ir pašlīks Kanūnu pīni buvo, kur dār

Pūlkēis tū Bargažū Lawōs, Daubōj ay Krimose iš Išgafezio Drebbančijū ir Wanbens Lafēis Trofštancūjū sustinko, tojāns jie tāpe pagūti, perjoti ir pašmūgti. Kriwōs Numitrusū, Surōnitu ir Mirbancūjū; jū Kautims' Treškėjims Krību ir Ragū; Būldėjims Būgnū; Iwēngėjims Būrgū; Šaukāvūms Kaimėjūsu tamšios Pārako Dūmose ant kriwūnōs su wissokēš Kāro Rykāis lyg apšētos Bēmes. Šjirdis Pratošī tōšio neregēto Išpūšlījimo! Mēno patš i Pārako Dēbesis lyg i Mānteli išwūnōjēs gebējo, žwēlgdams ant totios Būaurybēs.

Daugiausi Begančiejai ant Gemappe kōimōs; čjonlinkai ir Napōleons patš, Karžigio garbinga Smerti, kurrio jōs laufe, ne užšpūlēs, kōimōs. Alie jau Prūsai jām ant Kūntū. Tam pašmū Alies Mirksūje kaip Rytprūsai bei Šjefingerei i Miesia ištāuze jō Abjutantus prie Šermēgu nūrwere, Napōleons' Iš šūwo Bēžimmo išpōtēs, Kep-pure, Kārba, Mānteli, Pūningus ir Grōmatu Māšna pašlīks, pabēgo bāta Kūrasser-Mānteli apšūntes ir Gāwa su Škēpetas apšwūnōjēs ant Krtō.

Kā čjōn Kaimėjūsejei Kūrtō užpēšō, iē gātina iškalbēt: Nu wisso Prancūzū Būlko tiktai

40,000 Wyru tē ištūrtō su 27 Kanūnemis. Kas tiktai aniems i Kēji parėjo, turrēja per Kūngi post. Dotām Karžigēi šūwo Pšēpima kaip ant Kūrgūys pārdawe. Uj Šilka Wragūwyna arba Pypki Kābāto galtejei gerriausi Krti, arba Šāuja Pūningu ir wisska brangiu Dalkū gāuti, mēs kur Gywāstis šātoma, čjōn Kūrtas ne tur Bertybēs. Kūsfai pō tō nūšigāndo apmīšidamē, kaip bagōtē jōs būtu galtejes būti, kad būtu ant tō dabbojēs.

Prūsai šitta Mūši wādbina Mūši prie Belle-Alliance, Engländerei — prie Waterloo, o Prancūzai — prie Mont St. Jean.

Per šitta Mūši, kuršai wissai Europai Būwū nūšwere, Prancūzū Macis wissai sutāujita, ir Suwienijūsejei dabbar be jokios Šumhybēs galtejo i Paršā trauktis. Napōleons čjōn pirma nukātes, antra Kārta Kārālyste atšāke, Pāwēlėjimo iššimelsdamē, i Amerika iškellāuti, bet kabāngi jām toštai uždraude, jō Engländeriamš pašidawe, kurrie jū ant Šalōs St. Etena nūgabēno. Čjōn jōs 6. Mai 1821 numire.

Kā Būlku Gintai pradėje buvo, pabēnge auštūi Šusidraugawūjūsejei Parise wissiemš garbingu Pākājūmi.

Al kad mēs ir wissū Būlka-Būlkai totio Kruwino Kāro ne sutāuktūnbim, kaip čjōn aprašyta, kad Kūstū ir Bēmi Pākājūje ir Šāndoroj su kittskūtu trumpa Gywāsti perkellāutu ir kaip tikri Kūšpējōnis pašlīksintu Garbēs ir Keisrybēs Būlka nūšpelniti! Amen.

Prancūzū Būšpatie,
Tu pergallēt' ēssi!
Mēs Karžigēi!
Sūpūšlījō tawe
Prūsai prie Keisrike!
Kur bēgši tu dabbar;
Mēnāubēi?

Kūš mus išwādnijot,
Gāwot šumēi kōwot,
Kūš Karžigēi!
Drys sūšwienije
Pākājū pārneše,
Gūbā Repriceteleo!
Al dēnū jūms!

Štāšis Būlkeris,
Tū Prūsas tikkrāš!
Kelp giesi wissi.
Kūš lūm' prie Kābako,

— 60 —

Jis tām yrie Waterloo,
Kas vālnas Byrs yra,
Te gārbin' jī!

Jūs Byrai nu Jūru,
Girs ie Baifāi-Beifā
Jūs wiffadāi!
Dabbar, Napoleon,
Pažyši Wellington,
Netta jām īfbēgti gāt!
Tāi tu jinnāi. .

Gēr tāw, Wōlfes Jēne,
Gēr tāw, at Dēwīfke!
Walna effi!
Bonapartē nimeftas,
Swietas īpwāsmetas:
Wergysse niefadōs
Ne tur būfi!

Druck von J. Neytāber.